

OULUN AMMATTIKORKEAKOULU

Veera Helminen

DIGITAALISET RATKAISUT MAATALOUSTUKIEN HALLINNASSA

DIGITAALISET RATKAISUT MAATALOUSTUKIEN HALLINNASSA

Veera Helminen
Opinnäytetyö
Kevät 2023
Maaseudun kehittämisen tutkinto-
ohjelma (ylempi AMK)
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu

Luonnonvara-alan ylempi ammattikorkeakoulututkinto, maaseudun kehittämisen tutkinto-ohjelma

Tekijä: Veera Helminen

Opinnäytetyön nimi: Digitaaliset ratkaisut maataloustukien hallinnassa

Työn ohjaaja: Antti Hirvonen

Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: kevät 2023

Sivumäärä: 45 + 4 liitettä

Maataloustuet mahdollistavat paremman tulotason viljelijöille sekä kohtuuhintaiset elintarvikkeet kuluttajille. Uusi tukikausi CAP27 velvoittaa valtiot seuraamaan jaettujen maataloustukien käyttöä yhä tarkemmin. Valvonnan tueksi käyttöön otetaan monitorointi, satelliittikuvien hyödyntäminen tukivalvonnassa sekä mobiilisovellus, Vipu-mobiili, joka mahdollistaa ajantasaisen vuorovaikutuksen viljelijän ja hallinnon välillä.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli löytää ne tekijät, joista Vipu-mobiilista ja uudesta toimintatavasta olisi eniten hyötyä viljelijöille, sekä joilla sovelluksen käyttöönotto saataisiin markkinoitua viljelijöille myönteisesti. Tavoitteena oli saada myös tietoa sovelluksen jatkokehityskohteista. Tutkimus toteutettiin monimenetelmätutkimuksena, jossa aineisto kerättiin toteuttamalla sähköinen kysely maatalousyrittäjille sekä puolistrukturoitu haastattelu viidelle eri kunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselle.

Tutkimustuloksena oli, että maatalousyrittäjät eivät ole vielä juurikaan Vipu-mobiilia käyttäneet, ja vastaajien tarpeet sovelluksen suhteen vaihtelevat. Sekä maatalousyrittäjät että maaseutuelinkeinoviranomaiset kaipasivat lisää tietoa ja koulutusta sovelluksen käytöstä, niin nyt kuin myös jatkossa, mikäli sovelluksen ominaisuudet lisääntyvät. Osa maatalousyrittäjistä toivoi, että sovelluksesta löytyisi jatkossa lähes kaikki maataloudessa käytettävät järjestelmät, kun taas osa vastaajista haluaisi käyttää sovellusta vain tukiasioiden hoitamiseen.

Tutkimuksen johtopäätöksenä oli, että koulutusta ja tiedotusta tulee lisätä merkittävästi useita eri kanavia pitkin sekä luoda mahdollisuus räätälöidä sovelluksesta itselle sopiva, esimerkiksi päättämällä itse rinnakkaiskäyttäjien oikeuksista sekä akuuttien selvityspyyntöjen ilmoituskanavista. Lisäksi sovelluksen kehitystarpeita ja kehitysideoita tulee kysyä jatkossakin sovelluksen käyttöönoton jälkeen.

Asiasanat: Maatalous, EU-tuet, mobiilisovellus, monitorointi, maatalousyrittäjä, maaseutuelinkeinoviranomainen

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Master of Natural Resources, Degree Programme in Rural Development

Author: Veera Helminen
Title of thesis: Digital solutions on controlling the subsidies to farmers
Supervisor: Antti Hirvonen
Term and year when the thesis was submitted: Spring 2023
Number of pages: 45+4 appendices

The purpose of aid to farmers is to ensure the profitability and continuity of production. Subsidies enable more affordable food for consumers. The new common agricultural policy (CAP27) obligates the states to monitor the farmers even more closely. The use of supports is monitored using satellite images, and the Vipu-mobiili application helps with up-to-date interaction between the administration and the farmer.

The purpose of the thesis was to find the factors from which Vipu-mobiili, and the new way of acting would be the most useful for farmers, and how the introductions of the application could be presented positively to farmers. The purpose was also to get information about the application's further development subjects. The research was carried out as a multi-method research. The material was collected by using an electronic survey carried out for farmer and interviewing rural business authorities.

Results of the research was that Vipu-mobiili is a bit unfamiliar application for farmers and for rural business authorities. Both user groups need more information and training on the use of application. Some farmers do that all their using data should be on the same applications, and some farmers do that Vipu-mobiili should be used just for applying agricultural subsidies.

The conclusion of the thesis was that information of the application should be increased through several different channels, and farmers should have possibilities to influence the use and development of the application.

Keywords: Agriculture, subsidy, mobile application, monitoring, farmer

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	7
2	MAATALOUSTUKIJÄRJESTELMÄ SUOMESSA	8
2.1	Ruokavirasto	8
2.2	CAP27	8
2.3	Maatalouden tukijärjestelmä	9
2.3.1	EU-tuet	9
2.3.2	Kansalliset tuet	10
2.4	Tukien hakeminen	11
2.5	Vipu-palvelu ja Vipu-mobiili	11
2.6	Tukien valvonta	12
3	TUTKIMUSASETELMA	14
3.1	Aineistonkeruumenetelmät	14
3.1.1	Kyselytutkimus	15
3.1.2	Haastattelu	15
4	TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	17
4.1	Sähköisen kyselyn toteutus	17
4.2	Haastattelun toteutus	18
4.3	Aineiston analysointi	18
5	TUTKIMUSTULOKSET	19
5.1	Taustatiedot	19
5.2	Vipu-mobiilin tunnettuus	23
5.3	Kiinnostus hankkia tietoa maataloustuista	25
5.4	Lohkokohtainen kirjanpito	26
5.5	Vipu-mobiilin käyttöönotto	27
5.6	Lisäselvityspyyntöjen ilmoitukset	30
5.7	Rinnakkaiskäyttäjät	32
5.8	Vipu-mobiilin ominaisuudet	34
5.9	Tilojen tekniset valmiudet	36
6	POHDINTA	38
6.1	Johtopäätökset tutkimustuloksista	38
6.2	Tutkimuksen arviointi	40

6.3	Tutkimuksen eettisyys	41
6.4	Tutkimuksen hyödynnettävyys ja jatkokehityskohteet	42
LÄHTEET		43
LIITTEET		50

1 JOHDANTO

Maatalous poikkeaa monesta muusta yritystoiminnasta, sillä tuottajien tulot ovat jopa 40 % pienemmät kuin muilla aloilla, vaikka elintarviketuotanto on välttämätöntä. Maatalouden harjoittaminen on täysin sidonnainen sään ja ilmaston muutoksiin ja reagointi esimerkiksi kulutuskysynnän vaihteluihin vie huomattavasti enemmän aikaa kuin muilla aloilla. Maataloudella on paljon ympäristövaikutuksia, joiden vuoksi haasteena on myös maaperän rakenteen ja biologisen monimuotoisuuden säilyttäminen, samalla kun tuotannosta tulisi tehdä mahdollisimman kannattavaa. (Euroopan komissio 2023.)

Maataloutta tuetaan EU:ssa ja Suomessa useilla erilaisilla tuilla, jotta maatalousyrittäjät saisivat riittävän toimeentulon. Tuet mahdollistavat myös kuluttajille edullisemmat hinnat. Uusi vuonna 2023 alkava CAP-suunnitelma (The common agricultural policy) eroaa aiemmista suunnitelmista siten, että tekemättömien toimenpiteiden ja niistä annettavien sanktioiden sijaan kannustetaan viljelijöitä tekemään tarvittavat toimenpiteet saadakseen tukia. Uudistuksen yhteydessä tulee ottaa valvonnan ja raportoinnin tueksi käyttöön monitorointi, eli satelliittikuvien avulla tapahtuva viljelytoimenpiteiden seuranta. Valvonnan tueksi on kehitetty Vipu-mobiili niminen mobiilisovellus, joka mahdollistaa ajantasaisen tiedonvaihdon viljelijän ja hallinnon välillä. (Eskonen 2022.)

Tukijärjestelmä ja sen uudistuminen koetaan haastavana viljelijöiden keskuudessa, ja tukien haku nähdään monimutkaisena järjestelmänä. Opinnäytetyön tavoitteena oli löytää ne tekijät, joista uudesta toimintatavasta olisi eniten hyötyä viljelijöille ja kuinka uudistus helpottaisi viljelijöiden tukiasiointia. Koska uusi tukikausi on alkanut vasta tammikuussa 2023, ei aiheesta ollut ehditty tehdä aikaisemmin tutkimusta Suomessa. Tutkimuksen tuloksia pystytään hyödyntämään Vipu-mobiilin kehitystyössä.

2 MAATALOUSTUKIJÄRJESTELMÄ SUOMESSA

2.1 Ruokavirasto

Ruokavirasto on maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalaan kuuluva virasto, jonka tehtävänä on toimia ihmisten, eläinten ja kasvien terveyden hyväksi. Ruokaviraston tehtävänä on tukea ja edistää maaseudun elinvoimaisuutta. Ruokavirasto valvoo ja tutkii elintarvikkeiden laatua, eläinten hyvinvointia ja terveyttä sekä maa- ja metsätalouden tuotantoon käytettävien rehujen, kasvinsuojeluaineiden, lannoitevalmisteiden sekä siementen laatua. Se vastaa Euroopan unionin maataloustukien sekä maaseuturahastojen käytöstä Suomessa, sekä huolehtii EU:n ja kansallisten tukien toimeenpanosta, jonka lisäksi ruokavirasto kehittää ja ylläpitää maaseutuelinkeinohallinnan tietojärjestelmiä tuottaen ja kehittäen tietohallinnon palveluita maa- ja metsätalousministeriölle sekä muille julkishallinnon tahoille. (Ruokavirasto b.)

2.2 CAP27

CAP27 on Euroopan unionin yhteinen maataloustukijärjestelmä, jossa kuvataan maatalous- ja maaseutupolitiikan tavoitteet ja toimenpiteet niiden saavuttamiseksi. Rahoituskausi kestää vuodesta 2023 vuoteen 2027 saakka. Uuden ohjelman toteutus alkoi 1.1.2023, ja sen painopisteitä ovat ilmastonmuutoksen hillitseminen ja siihen sopeutuminen, uusien viljelijöiden kannustaminen alalle, eläinten hyvinvointi sekä viljelijöiden tulotason ylläpitäminen ja riskienhallinnan kehittäminen. (Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus 2022.)

Uuden rahoituskauden myötä tulee viljelijän ja hallinnon välillä olla mahdollisuus sähköiseen tiedonvälitykseen. Osana tätä vaatimusta on myös paikkatietoon sidottujen valokuvien toimittaminen mahdollisiin selvityspyyntöihin, sekä monitorointi. Monitorointi tarkoittaa viljelytoimenpiteiden seuranta satelliittikuvia hyödyntäen. Kuvien muodostamista kuvasarjoista pystytään näkemään tarkasti hetki, jolloin esimerkiksi kasvusto on niitetty. Kuvasarjoista voidaan tunnistaa jopa, mikä kasvi pellolla on, sekä ennen kaikkea tehdä johtopäätöksiä muun muassa lohkon vesitaloudesta tai lannoitustarpeesta. (Aho 2021.)

CAP-kauden vaihtuminen tuo monitoroinnin pakolliseksi, ja jäsenmaiden tulee raportoida EU:lle entistä tarkemmin CAP-ehtojen tavoitteiden täyttymisestä. Käyttöön otettava mobiilisovellus Vipumobiili mahdollistaa tiedon liikkumisen ajantasaisesti sekä hallinnolle että viljelijälle, jolloin ehtojen noudattaminen ja hakemuksen muuttaminen tarvittaessa kesken kasvukauden käy viljelijältä helpommin. (Möller 2022.)

2.3 Maatalouden tukijärjestelmä

Maatalouden tuet muodostuvat Suomessa useasta eri tukivälineestä, joilla kaikilla on omat tukiehdot ja tavoitteet. Rahoituslähteen perusteella luokiteltaessa ne voidaan jakaa täysin EU:n rahoittamiin suoriin tukiin, osittain EU:n rahoittamiin maaseudun kehittämisohjelman tukiin sekä kokonaan kansallisesti rahoitettuihin tukiin. Viljelijä pystyy hyödyntämään useita eläinperusteisia sekä peltoalaan perustuvia tukia. Näiden tuotannon peruskannattavuutta ylläpitävien tukien lisäksi viljelijä voi saada investointitukea tilan kehittämiseen sekä nuorille viljelijöille suunnattua aloitustukea tilanpidon aloittamiseen. (Maa- ja metsätalousministeriö c.)

Viljelijätuet pohjautuvat Euroopan unionin yhteiseen maatalouspolitiikkaan, jossa yksittäisellä jäsenmaalla on oikeus soveltaa kansallista maatalouspolitiikkaansa unionin antamien säännösten rajoissa. Suomessa tukijärjestelmän perustan muodostavat EU:n suorat tulotuet sekä osittain EU:n rahoittamat luonnonhaittakorvaukset ja ympäristökorvaukset. EU-tukijärjestelmällä edistetään luonnonmukaista tuotantoa ja tuotantoeläinten hyvinvointia. Kansalliset tuet täydentävät viljelyä Suomen erityisolissa, jossa muun muassa kasvukausi on muita EU-maita lyhyempi. (Maa- ja metsätalousministeriö c)

2.3.1 EU-tuet

EU:n yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteena on tukea maaseutualueiden elinvoimaisuutta ympäri Eurooppaa ja turvata kuluttajille kohtuuhintaiset elintarvikkeet ja viljelijöille kohtuullinen toimeentulo huomioiden ilmastonmuutoksen torjunta ja luonnonvarojen kestävä käyttö. EU:n maatalouspolitiikka on kaikkien EU-maiden yhteistä politiikkaa, jota rahoitetaan EU:n talousarvion mukaisesti. (Euroopan komissio 2023.)

EU-tuet jaetaan tulotukiin, markkinatoimenpiteisiin ja maaseudun kehittämistoimenpiteisiin. Valtaosa tukimäärästä kohdistetaan viljelijöille maksettaviin tulotukiin. Ehtona tulotukien saamiselle on aktiiviviljelijän määritelmän täytyminen (Maa- ja metsätalousministeriö a). Aktiiviviljelijän Y-tunnukseen liittyvän päätoimialan tulee olla jokin hyväksytyistä maatalouteen liittyvistä toimialoista. Mikäli yrittäjällä ei ole mitään näistä toimialoista tai yrittäjä ei ole ilmoittanut olevansa arvonlisäverollinen alkutuottaja, tulee maatalouden harjoittaminen todistaa muilla asiakirjoilla, esimerkiksi viimeisimmän vuoden veroilmoituksen ja maatalouden osto- ja myyntitositteiden avulla. (Ruokavirasto d.)

2.3.2 Kansalliset tuet

Kansalliset tuet maksetaan kokonaan valtion varoista. Tuet koostuvat kahdesta pääosasta, pohjoisesta tuesta ja Etelä-Suomen kansallisesta tuesta. Merkittävin tuki on pohjoinen tuki, jonka tavoitteena on ylläpitää tuotantoa, kehittää tuotantorakennetta, varmistaa tuotteiden pääsy markkinoille sekä edistää maaseudun elinvoimaisuuden säilymistä ja ympäristön suojelua. Pohjoiseen tukeen käytetään valtaosa kansallisen tuen koko määrärahasta, ja tukeen ovat oikeutettuja C-tukialueella (Lappeenranta-Tampere-Pori-linjan yläpuolella) toimivat tilat Suomen EU-liittymissopimuksen artiklan 142 ja siihen pohjautuvien säädösten mukaisesti. Pohjoista tukea maksetaan eläinyksilöiden perusteella lihanautoille, uuhille ja kutuille ja litraperusteisena maidontuottajille. Sika- ja siipikarjatilojen tukimäärät perustuvat tuotantohistoriaan, ja kasvihuonetuotantoa tuetaan pinta-alaperusteisesti, kuten myös peltoviljelyä. Lisäksi käytettävissä on pienempiä pohjoisen tuen muotoja, kuten puutarhatuotteiden varastointituki, kuljetustuki ja poroeläintuki. Pohjoiseen mentäessä ja tuotantolosuhteiden vaikeutuessa tukitasot nousevat myös C-tukialueen sisällä. (Maa- ja metsätalousministeriö b.)

Etelä-Suomen kansallista tukea maksetaan Lappeenranta-Tampere-Pori-linjan eteläpuolella sijaitseville tiloille. Tällä AB-alueen tuella tuetaan sika- ja siipikarjataloutta sekä puutarhataloutta. Maidontuotannon, lihanautojen ja lammas- ja vuohitalouden tuet maksetaan EU:n suorina tuotantosidonnaisina tukina. Muita kansallisia tukia ovat muun muassa sokerijuurikkaan kansallinen tuki ja kuljetustuki sekä mehiläistalouden tuki. (Maa- ja metsätalousministeriö b.)

2.4 Tukien hakeminen

Tukia voi hakea vuonna 2023 vain sähköisesti Vipu-palvelussa, ja aiemmin käytössä olleet paperiset hakulomakkeet eivät ole enää käytössä, ellei tukihaku myöhästy määräpäivästä, jolloin hakemuksen voi toimittaa seitsemän vuorokauden sisällä vain paperisena. Tukihaun toimittaminen myöhässä vähentää kuitenkin saatavien tukien määrää. (Ruokavirasto a; Ruokavirasto 2023a.)

Viljelijän tulee ilmoittaa tukihaussa tiedot oikein jo hakuaikana, mutta peltotukien kohdalla viljelijä voi tarvittaessa vaihtaa ilmoittamansa kasvin tai toimenpiteen syksyyn mennessä. Eläintukien suhteen vastaavaa muutosmahdollisuutta ei ole. Uudistuksen myötä kaikkiin peltolohkoihin kohdistuu satelliittiseuranta, jonka tuoman kuva-aineiston perusteella voidaan tarkastella pellolla tehtyjä toimenpiteitä ja kasvuston kehittymistä ajantasaisesti koko kasvukauden ajan. Satelliittikuvia analysoidaan automaattisesti algoritmin avulla, jolloin tietokoneen ohjelman avulla pystytään arvioimaan ja analysoimaan, onko pelloilla tehty esimerkiksi maanmuokkausta tai laidunnusta. Satelliittiseuranta vähentää tarvetta tilakäynteinä tapahtuviin tarkastuksiin. Mikäli kuvat havaitsevat jonkun tekemättömän toimenpiteen tai epäilyksen tästä, voi hallinto lähettää viljelijälle selvityspyynnön. Viljelijä voi joko muuttaa tukihakemustaan tai lähettää Vipu-mobiiliin kautta selvityksen pyyntöön, että toimenpide olisi tehty. (Ruokavirasto 2023b.)

2.5 Vipu-palvelu ja Vipu-mobiili

Vipu- Mobiili on ruokaviraston kehittämä sovellus tukien hallintaan. Sovelluksen tavoitteena on vähentää valvonnan tarvetta sekä mahdollistaa viljelijälle tukihakemuksen muuttaminen kesken kauden, ja välttää näin sanktiot. Vastaava sovellus on ollut jo käytössä muun muassa Latviassa ja Liettuassa. Latvian sovellus Lauku atbalsta dienets, on mahdollistanut jo aiemmin tiedonvaihdon viljelijän ja hallinnon välillä. Yhteydenpidon ja selvityspyyntöjen lisäksi sovelluksessa on näkynyt tukimaksut, tukihaku sekä kalenteri ja maksajaviraston yhteystiedot. (Tuumi 2022.)

Tuet haetaan jatkossakin Vipu- palvelun kautta, mutta mobiilisovellus mahdollistaa hakemukseen liittyvien lisätietojen lähettämisen vaivattomammin. Lisäksi uusi toimintatapa mahdollistaa tukihakemuksen muuttamisen kasvukauden aikana sekä muistuttaa tukiehdosta, joita seurannan perusteella ei olisi vielä tehty. Mahdollisesta havaitusta puutteesta ei aiheudu sanktiota, mikäli virhe kor-

jataan. Sähköinen järjestelmä auttaa viljelijää tarkistamaan oikeat kohdat ja opastamaan tukihakemuksen täyttämässä ja tukien noudattamisessa ajantasaisesti. Valvontaa tehdään tiloille entistä pienemmälle osalle, ja tukia maksetaan suoritettujen ja todennettujen toimenpiteiden perusteella. Sovellus täydentää Vipu-palvelua, mutta sen tarkoitus ei ole korvata sitä. Vipu-mobiiliin voi kirjautua tilan ensisijainen viljelijä sekä valtuuttaa muita sovelluksen käyttöön. (Möller 2022.)

2.6 Tukien valvonta

Kansallisten tukien ja EU-tukien maksaminen edellyttää valvontaa. Jäsenmaat saavat EU:n rahoitusosuuden vain, jos riittävät tarkastukset tukien kohteisiin on tehty. Valvonnan tarkoituksena on varmistaa, että ehtoja noudatetaan, sekä taata että viljelijöitä kohdellaan tasapuolisesti. Tarkastuksia tekevät pääasiassa ELY-keskusten (Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten) tarkastajat Ruokaviraston ohjaamana. Lisäksi täydentävien ehtojen valvontaa tekevät myös läänineläinlääkärit. Tarkastajalla on tilakäynnillä oikeus tarkistaa tukien myöntämisen edellytyksenä olevat tuotantorakennukset ja -laitteet sekä asiakirjat, kuten vuokrasopimukset ja todistuksen kasvinsuojeluinnetutkinnosta. Tarkastajalla on oltava tilakäynnillä mukana tarkastukseen oikeuttava virkakortti tai valtakirja. ELY-keskusten tekemien tarkastuksien lisäksi myös kunnat tekevät hallinnollista tarkastusta tarkistamalla muun muassa onko viljelijä aktiiviviljelijä, onko tukihakemus toimitettu ajoissa ja sisältääkö se vaaditut liitteet. Hallinnollinen tarkastus ei edellytä tilakäyntiä. (Ruokavirasto c.; Ruokavirasto 2022b.)

Valvontaan valittavia tiloja valitaan satunnaisesti sekä painotetusti. Satunnaisotannassa todennäköisyys tulla tarkastetuksi on kaikilla tiloilla sama, mutta painotetussa otannassa valitaan niitä tiloja, joiden ominaisuudet ja piirteet ovat aiempina vuosina aiheuttaneet sanktioita muille vastaavissa tilanteissa olleille viljelijöille. Edellisen kauden ohjeiden mukaan tukia hakeneista tiloista valvotaan vuosittain vähintään 5 %. Valvonnasta ilmoitetaan pääasiassa etukäteen, peltovalvonnoista aikaisintaan 14 päivää etukäteen, ja eläinvalvonnoista aikaisintaan 48 tuntia ennen valvontaa. Komissio edellyttää, että valvontoja tehdään myös ennalta ilmoittamatta. (Ruokavirasto 2022a. 10–11.)

Viljelijä voi olla itse valvontatilanteessa mukana tai valtuuttaa jonkun toisen olemaan paikalla. Tilanteessa ei kuitenkaan ole pakko olla, vaan tarkastaja lähettää jälkikäteen tiedotteen valvontakäynnistä. Tuet maksetaan vasta kun kaikki valvonnat on tehty ja hyväksytty. (Ruokavirasto 2022a. 29.)

3 TUTKIMUSASETELMA

Opinnäytetyön aihe oli "Digitaaliset ratkaisut maataloustukien hallinnassa". Digitaalisella ratkaisulla tarkoitettiin tässä opinnäytetyössä Vipu-mobiili-sovellusta. Tutkimuksen tavoitteena oli löytää ne tekijät, joista sovelluksesta ja uudesta toimintatavasta olisi eniten hyötyä viljelijöille sekä kuinka uudistus saataisiin markkinoitua maatalousyrittäjille myönteisesti. Työn tilaajana toimi Ruokavirasto, joka hyödynsi tutkimustuloksia Vipu-mobiilin kehitystyössä ja uudistuksen toimeenpanossa.

Tutkimusta tarvittiin, koska sen avulla saatiin tietoa Vipu-mobiilin tunnettuudesta ja kehitystarpeista. Tutkimus auttoi löytämään niitä ominaisuuksia, joista sovelluksesta voisi olla eniten hyötyä viljelijöille sekä tuottamaan uusia ideoita sovelluksen kehittämiseen. Aihetta ei ollut ennen tutkittu, sillä Vipu-mobiili oli otettu käyttöön vasta kesällä 2022, eikä sovellus vielä tällöin sisältänyt kaikkia niitä ominaisuuksia mitä uusi ohjelmakausi velvoitti.

3.1 Aineistonkeruumenetelmät

Kehittämistutkimuksen tavoitteena on saada aikaan muutosta. Tutkimuksen kohteena voikin olla mikä tahansa prosessi, toiminto, asiantila tai tuote, jota halutaan kehittää (Kananen 2015, 48). Kehittämistutkimus on usein yhdistelmä kvalitatiivista ja kvantitatiivista tutkimusta, ja sen tavoitteena on ongelman poistaminen (Moilanen, Ojasalo & Ritalahti 2020, 40).

Tässä opinnäytetyössä tavoitteena oli kehittää käyttäjiä parhaiten palveleva mobiilisovellus tukien hallintaan sekä löytää ne tekijät, joista sovelluksesta olisi eniten hyötyä maatalousyrittäjille ja kuinka uudistus saataisiin markkinoitua viljelijöille myönteisesti. Tutkimuksen strateginen lähestymistapa oli monimenetelmä tutkimus, jossa yhdistettiin sekä määrällisiä että laadullisia menetelmiä. Määrällistä tutkimusta ei voida tehdä, ellei aihetta tunneta riittävän hyvin. (Kananen 2015, 38.)

Menetelmätriangulaatiolla, eli ilmiön tutkimisella useista eri näkökulmista ja hyödyntämällä useita eri tutkimusaineistoja, saadaan lisättyä tulosten luotettavuutta (Moilanen ym. 2020, 105). Tässä työssä määrällisen tutkimusosan tuloksia vahvistettiin laadullisella tutkimuksella.

Tutkimus toteutettiin primäärisellä aineistolla, eli aineisto kerättiin juuri tätä tutkimusta varten kyselytutkimuksen ja haastattelun avulla. Lisäksi perehdyttiin sekundääriseen aineistoon (Kananen 2015, 76) kuten keskustelufoorumeihin ja sosiaalisen median keskustelupalstoihin, jotta saatiin käsitys Vipu-mobiiliin tunnettuudesta sekä viljelijöiden asenteesta uudistukseen.

3.1.1 Kyselytutkimus

Kyselytutkimuksen merkittävin etu on saada laajalta joukolta nopeasti ja tehokkaasti vastauksia. Kysely tuottaa numeroihin perustuvia tuloksia, joita on helppo käsitellä tilastollisesti. Kysely soveltuu monenlaisiin tilanteisiin, mutta vaatii sen, että tutkittavasta ilmiöstä on riittävästi tietoa saatavilla. Lisäksi kyselytutkimuksen heikkoutena on se, ettei sitä käytettäessä pystytä arvioimaan kuinka vakavasti vastaajat suhtautuvat aiheeseen. (Moilanen ym. 2020, 121–122.)

Sähköisen kyselyn vahvuus on nopeus ja helppous sekä mahdollisuus toteuttaa kysely ilman kustannuksia. Lisäksi sähköinen kysely mahdollistaa kyselylomakkeen muokattavuuden vastaajalle sopivaksi esimerkiksi poistamalla tai lisäämällä kysymyksiä aiempien vastausten perusteella. Toisaalta haasteena on se, että sähköisten kyselytutkimusten vastausprosentit ovat usein alhaisia. jolloin kyselyn luotettavuus kärsii. (Moilanen ym. 2020, 128–129.)

Kyselytutkimukseen tulee sisällyttää vain sellaiset kysymykset, jotka tarvitaan työn tavoitteiden saavuttamiseksi. Kyselyyn vastaaminen ei saisi kestää yli 20 minuuttia ja kysymysten tulisi olla lyhyitä ja helposti ymmärrettäviä. Mikäli aihe on liian haastava tai kysely liian pitkä, vaikuttaa tämä suoraan negatiivisesti vastaajien määrään. Kysely on hyvä aloittaa kysymyksillä, joihin on helppo vastata ja usein laajalle joukolle kyselyä tehdessä kannattaa suosia valmiiden vastausvaihtoehtojen antamista avointen kysymysten sijaan. Toisaalta avoimet kysymykset voivat antaa merkittävästi enemmän tietoa, jos vastaajajoukko on vaikuttamishaluinen. (Moilanen ym. 2020, 130–132.)

3.1.2 Haastattelu

Haastattelu soveltuu yhdistettäväksi muihin tutkimusmenetelmiin, syventämään ja tukemaan tässä tapauksessa kyselyn kautta saatuja vastauksia (Moilanen ym. 2020, 106). Haastattelut toteutettiin maatalousyrittäjille lähetettyä kyselylomaketta hyödyntäen puolistrukturoituna haastatteluna sekä

avoimena haastatteluna. Puolistrukturoitu ja avoin haastattelu soveltuvat käyttöön, kun kvantitatiivinen tutkimus on jo tehty ja sen tuloksia halutaan tulkita ja vahvistaa (Moilanen ym. 2020, 108–109).

Verkkohaastattelu säästää aikaa ja kustannuksia ja on tehokas tapa haastattelujen toteuttamiseen. Haastattelulla pyritään saamaan eri osapuolten näkemykset ongelmasta ja löytämään todellinen ongelma. Haastattelut tuovat vaihtelevia näkökantoja aiheesta, eikä yhtä oikeaa vastausta ole välttämättä olemassa. (Kananen 2015, 81.)

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

Tutkimuksen tekeminen aloitettiin keväällä 2022 yhteisellä suunnittelupalaverilla Ruokaviraston kanssa. Kesän 2022 ajan perehdyttiin aikaisempiin kyselyihin ja aineistoihin. Lokakuussa 2022 kysely lähetettiin luettavaksi toimeksiantajalle sekä opinnäytetyön ohjaavalle opettajalle. Muutosehdotusten ja tarvittavien muutosten jälkeen kysely oli joulukuun alussa valmis lähetettäväksi eteenpäin. Kysely sisälsi pääasiassa strukturoituja pakollisia kysymyksiä sekä muutaman avoimen kysymyksen. Kyselyn ensimmäisellä sivulla oli saatekirje, jossa kerrottiin tutkimuksen tavoitteista, vastausajan arvioidusta kestosta sekä vastausten anonyymiydestä (liite 1).

4.1 Sähköisen kyselyn toteutus

Sähköinen kysely toteutettiin ja julkaistiin Webropol-työkalun avulla ja samoja kysymyksiä hyödynnettiin kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisia haastattellessa. Kyselylomake (liite 1) lähetettiin Ruokaviraston uutiskirjeessä sähköpostitse kaikille Ruokaviraston uutiskirjeen tilaajille, vastaanottajia oli 46 844. Kysely toteutettiin vain suomenkielisenä ja vastausaikaa annettiin kaksi viikkoa. Kaikista uutiskirjeen vastaanottajista 62,19 % oli lukenut viestin ja heistä 67 oli avannut Vastaa kyselyyn-linkin.

Sähköiseen kyselyyn vastattiin kahden viikon aikana 43 kertaa. Kyselyyn ei ollut mahdollista vastata kahdesti samalla selaimella, ellei vastaaja poistanut välissä välimuistia. Kyselyyn vastaaminen oli aloitettu 46 kertaa ja kysely avattu 90 kertaa. Lähes kaikki vastaukset saatiin kahden ensimmäisen päivän aikana uutiskirjeen lähettämisestä. Kyselyn vastausprosentiksi saatiin 0,092 % (taulukko 1).

TAULUKKO 1. Kyselyyn vastanneet

Uutiskirjeen tilaajat	Vastaaajat	Vastaaajien osuus uutiskirjeen tilaajista
46 844	43	0,0917

4.2 Haastattelun toteutus

Puolistrukturoituun haastatteluun valikoitiin sattumanvaraisesti viisi eri maakunnassa toimivaa kunnan maaseutuelinkeinoviranomaista. Haastattelut toteutettiin Teams-haastatteluna ja kysymyksiä ei annettu haastateltaville etukäteen luettavaksi. Kuitenkin Ruokaviraston uutiskirjeen tilaajana vastaajilla on voinut olla mahdollisuus perehtyä kysymyksiin etukäteen. Maaseutuelinkeinoviranomaisiin otettiin yhteyttä sähköpostitse ja suostumuksen saatua haastattelut toteutettiin joulukuun 2022 ja tammikuun 2023 välisenä aikana. Jokainen haastattelu kesti noin 45 minuuttia. Haastateltavilta kysyttiin suostumus haastatteluun nauhoitukseen sekä lupa nimensä julkaisemiseen opinnäytetyössä. Lisäksi haastateltavat saivat ennen opinnäytetyön julkaisemista lukea heitä koskevat otteet ja pyytää tarvittaessa muuttamaan näitä. Haastattelujen tavoitteena oli saada vahvistusta maatalousyrittäjien vastauksiin sekä asiantuntijoiden näkemyksiä Vipu-mobiilin kehittämiskohteista ja uudistuksen toimeenpanosta.

4.3 Aineiston analysointi

Määrällisen tutkimuksen analysoinnissa tutkimustulokset syötetään tilasto- tai taulukkolaskentaohjelmaan, jossa aineisto saadaan helposti tulkittavaksi taulukoksi (Kananen 2015, 100–101). Tässä työssä aineisto syötettiin taulukkolaskentaohjelmistoon.

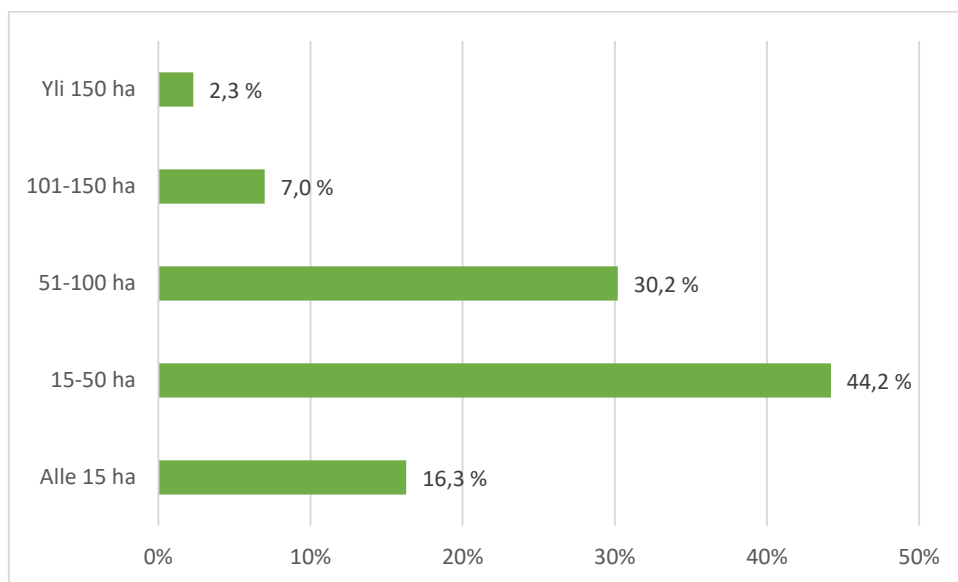
Laadullisessa tutkimuksessa aineisto tulee ensin valmistella selkeään ja sisällöltään käsiteltävään muotoon (Moilanen ym. 2020, 138). Teams kirjoittaa puheen automaattisesti auki nauhoitettaessa, jonka vuoksi aineisto oli haastattelujen jälkeen suoraan digitaalisessa muodossa. Aineisto redusoi-
ttiin eli tiivistettiin poimimalla kyselylomakkeen mukaisesti kysymyksiin tulleet oleelliset vastaukset ja muut merkittävät huomiot sekä karsimalla muu teksti pois. Sisällön analyysiä voidaan tehdä aineistolähtöisesti, teoriaohjaavasti tai teorialähtöisesti. Haastattelujen tavoitteena oli saada vahvistusta maatalousyrittäjien vastauksiin sekä tuoda uusia ideoita ja näkemyksiä, jonka vuoksi paras menetelmä tähän kehittämistyöhön oli aineistolähtöinen analyysi. (Moilanen ym. 2020, 140–141.)

5 TUTKIMUSTULOKSET

5.1 Taustatiedot

Maatalousyrittäjille suunnatussa kyselyssä selvitettiin vastaajien taustatietoja. Taustatiedot kysyttiin poikkeuksellisesti kyselyn lopussa, vaikka usein nämä helpot kysymykset kysytään aluksi. Tavoitteena oli innostaa vastaajat vastaamaan ensin uusiin ja aiheeseen suoraan liittyviin kysymyksiin eikä samoihin, joita kyselyt yleensä sisältävät (liite 1).

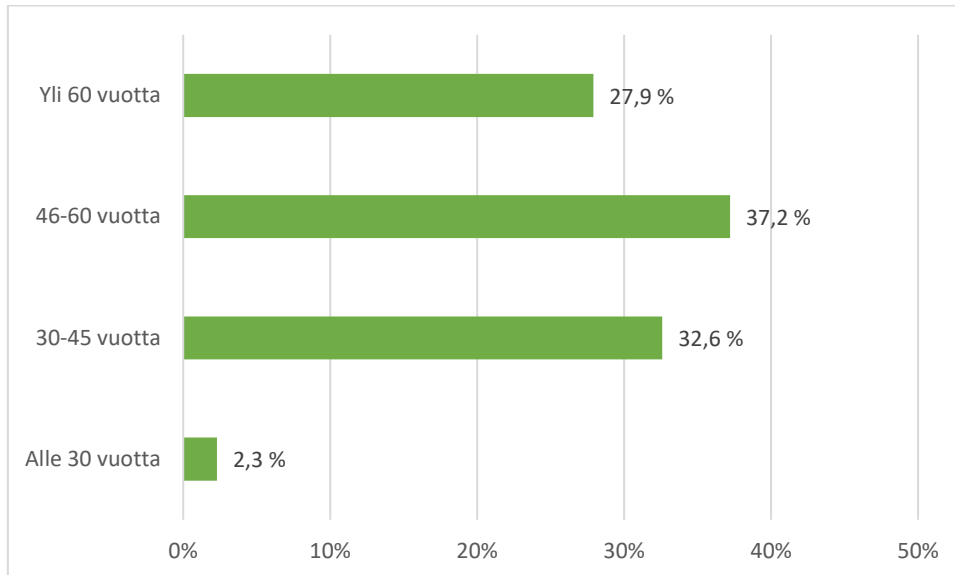
Tilakokoa selvitettiin kysymällä vuonna 2022 käytössä ollutta viljely pinta-alaa, huomioiden mukaan myös vuokrapellot. Kuvioista 1 käy ilmi, että vastaajista lähes puolet (44 %) valitsi vaihtoehdon 15–50 hehtaaria ja vastaajista kolmasosa (30 %) valitsi vaihtoehdon 51–100 hehtaaria. Vastausten jakauma asettui tilastojen mukaisesti sillä keskimääräinen käytössä oleva maatalousmaa tilaa kohden Suomessa vuonna 2021 oli 51 hehtaaria ja vuoden 2022 ennakoitu pinta-ala oli tilastojen mukaan hieman suurempi, 52 hehtaaria (Luonnonvarakeskus 2023a).

KUVIO 1. Tilan viljelemä pinta-ala vuonna 2022 (n = 43)

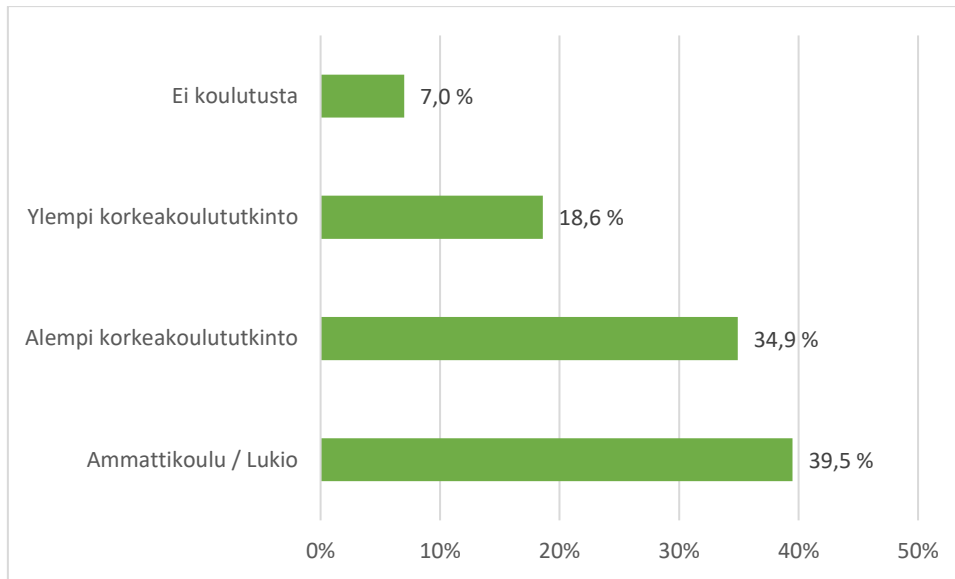
Tutkimus ei ottanut kantaa oliko vastaaja yksityinen henkilö, maatalousyhtymä, osakeyhtiö, perikunta tai joku muu yhtiö. Kuitenkin vastausten jakauma asettui tilastojen mukaisesti sillä kaikkien viljelijöiden keski-ikä Suomessa vuonna 2021 oli 53 vuotta (Luonnonvarakeskus 2023b). Kyselyyn

vastanneista hieman yli kolmasosa (37 %) oli valinnut vaihtoehdon 46–60 vuotta. Vaihtoehdon 30–45 vuotta oli valinnut kolmasosa vastaajista (33 %) ja hieman alle kolmannes (28 %) vastaajista oli valinnut vaihtoehdon yli 60 vuotta. Vain 2 % vastaajista oli alle 30-vuotiaita. (Kuvio 2.)

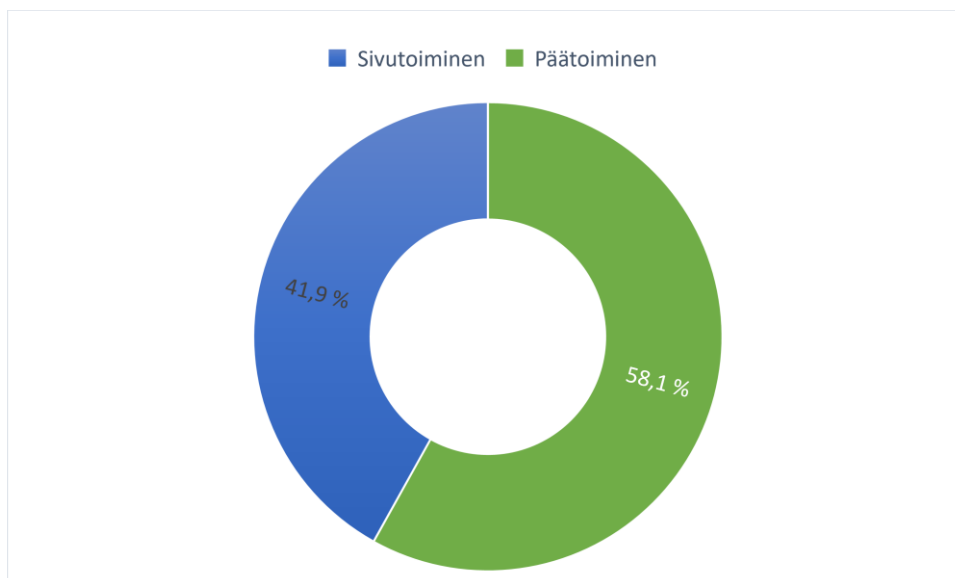
KUVIO 2. Ikä ($n = 43$)

Korkeinta koulutusta kysyttäessä vastaaja pystyi valitsemaan yhden vaihtoehdon kuvaamaan korkeinta koulutustaan. Kyselyssä ei käynyt ilmi oliko kyseessä maatalousalan vai jonkun muun alan koulutus. Kuviosta 3 käy ilmi, että hieman yli kolmasosa (39 %) vastaajista ilmoitti korkeimmaksi koulutukseksi lukion tai ammattikoulun ja lähes yhtä suuri osa vastaajista (35 %) oli suorittanut alemman korkeakoulututkinnon. Viidesosa (19 %) vastaajista oli suorittanut ylemmän korkeakoulututkinnon ja 7 % vastaajista ilmoitti, ettei heillä ollut koulutusta ollenkaan tai he olivat suorittaneet vain peruskoulun. (Kuvio 3.)

KUVIO 3. Korkein koulutus (n = 43)

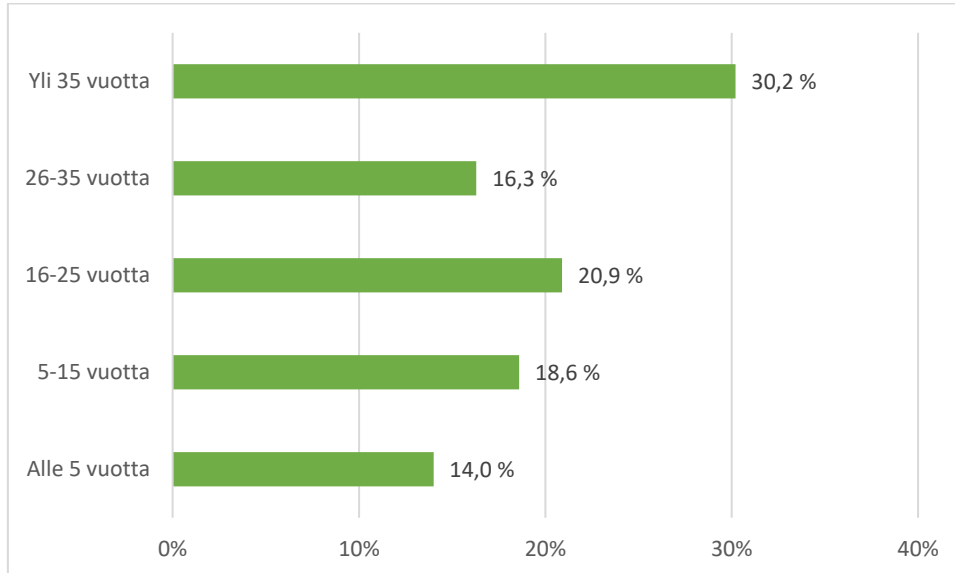
Yrittäjänä voi toimia päätoimisesti tai sivutoimisesti. Sivutoiminen yrittäjä tekee yritystoiminnan ohella muuta työtä tai on opiskelija, kun taas päätoimisella yrittäjällä ei ole muuta työpaikkaa. Kysymykseen "Oletko päätoiminen vai sivutoiminen yrittäjä?" hieman alle puolet (41,9 %) vastaajista oli valinnut vaihtoehdon sivutoiminen ja hieman yli puolet (58,1 %) kertoivat olevansa päätoimisia yrittäjiä (kuvio 4).

KUVIO 4. Päätoiminen vai sivutoiminen yrittäjä (n = 43)

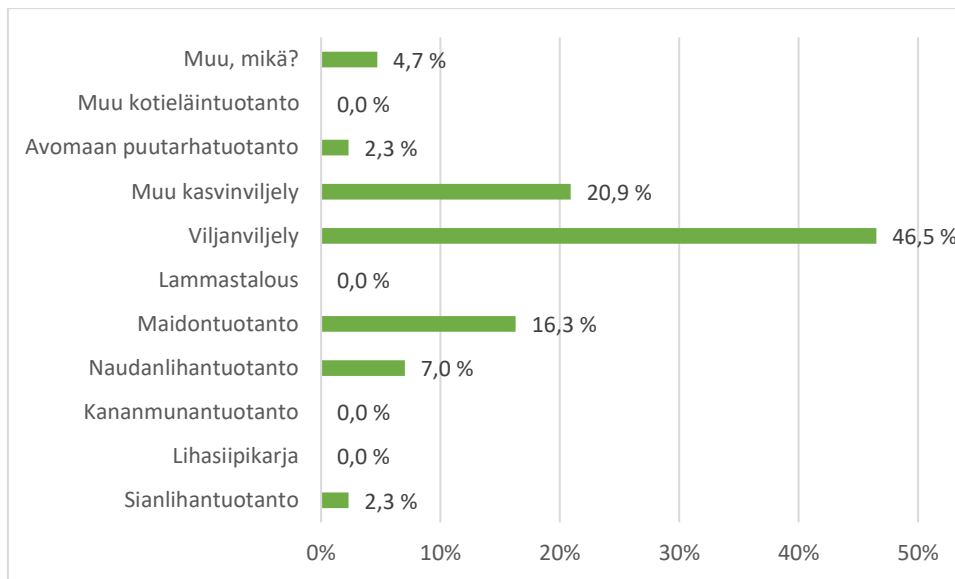
Kysymyksellä "Kuinka kauan olet toiminut maatalousyrittäjänä?" haluttiin selvittää kauanko vastaajat ovat toimineet joko sivutoimisena tai päätoimisena yrittäjänä. Kuvion 5 mukaan kolmannes

vastaajista (30,2 %) oli toiminut maatalousyrittäjänä yli 35 vuotta. Loput vastaukset jakautuivat melko tasaisesti eri vaihtoehtojen kesken. Vähiten vastauksia (14,0 %) sai vaihtoehto "Alle 5 vuotta."

KUVIO 5. Maatalousyrittäjyyden kesto (n = 43)

Lähes puolet (46,5 %) vastaajista ilmoitti pääasialliseksi tuotantosuunnakseen viljanviljelyn sekä viidesosa (20,9 %) muun kasvinviljelyn. Maidontuottajia vastaajista oli 16,3 %. Lisäksi kaksi vastaajaa oli valinnut vaihtoehdon "muu, mikä?" ja avoimeen kenttään kirjoitetuista vastauksista käy ilmi, että he harjoittivat muuta kasvinviljelyä. Vastaajien joukossa ei ollut ollenkaan kananmunan, lihasiipikarjan, lammastalouden tai muun kotieläintuotannon tuottajia. Valtaosa vastanneista oli viljan ja muiden kasvien viljelijöitä. (Kuvio 6.)

KUVIO 6. Pääasiallinen tuotantosuunta (n = 43)

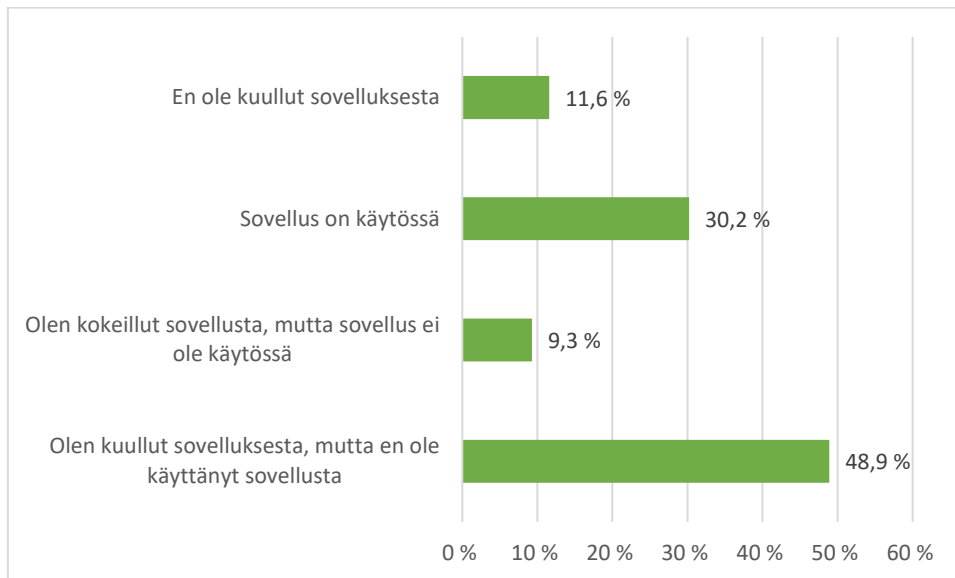
5.2 Vipu-mobiilin tunnettuus

Vipu-mobiili sovellus oli käytössä kolmasosalla (30,2 %) vastaajista ja 11,6 % vastaajista kertoi, ettei ollut kuullut sovelluksesta (kuvio 7). Kysyttäessä miksi sovellus ei ollut käytössä esiin nousi älypuhelimien puute, puhelimen käyttöjärjestelmän vanhuus sekä erityisesti kokemus, ettei sovellukselle ole ollut vielä tarvetta (liite 2). Tämän näkemyksen, ettei sovellukselle ole toistaiseksi ollut vielä tarvetta tunnistivat myös maaseutuelinkeinoviranomaiset. Esiin nousi myös käyttöoikeuden puuttuminen sekä tarve saada ensin lisää tietoa sovelluksen käytöstä ennen käyttöönottoa (Martikainen 2023). Viranomaiset epäilivät, että valtaosalla sovellus ei olisi vielä käytössä. Syyksi arveltiin tietämättömyyttä, että sovelluksen käyttöönotto tulee pakolliseksi kaikille viljelijöille ja että moni yrittäjä jättää sovelluksen asentamisen viime tinkaen ja hetkeen, sitten kun sen käyttö on välttämättöntä. (Maahi 2023; Simpanen 2023).

Lisäksi viranomaiset kokivat, että on paljon tiloja, jotka eivät ole vielä kovin aktiivisia sähköisessä asioinnissa vaan käyttävät tukiasioissa apuna muun muassa neuvojaa (Simpanen 2023). Edelleen on myös paljon tiloja, joilla ei ole älypuhelimia tai älypuhelin on niin vanha, ettei siihen sovellusta pysty asentamaan ja kynnys ottaa käyttöön uusia digitaalisia ratkaisuja on korkea (Maahi 2023; Könönen 2023).

Lisäksi viranomaiset painottivat myös muutosvastarintaisuutta, sillä muutoksia on tapahtunut viime vuosina paljon ja varsinkin vanhempien ja pitkään jo maatalousyrittäjänä toimivien on haastavaa

sisäistää jatkuvia uudistuksia ja digitalisoitumista. Viranomaiset esittivät huolen niistä viljelijöistä, joilla ei myöskään lähipiirissä ole ketään, joka voisi sovellusta käyttää. Edelleen on sellaisia viljelijöitä, joilla esimerkiksi lapset eikä puoliso halua osallistua maatalousasioihin, vaikka heillä osamista ja älypuhelimet löytyisivätkin. (Könönen 2023.)

KUVIO 7. Vipu-mobiilin tunnettuus (n = 43)

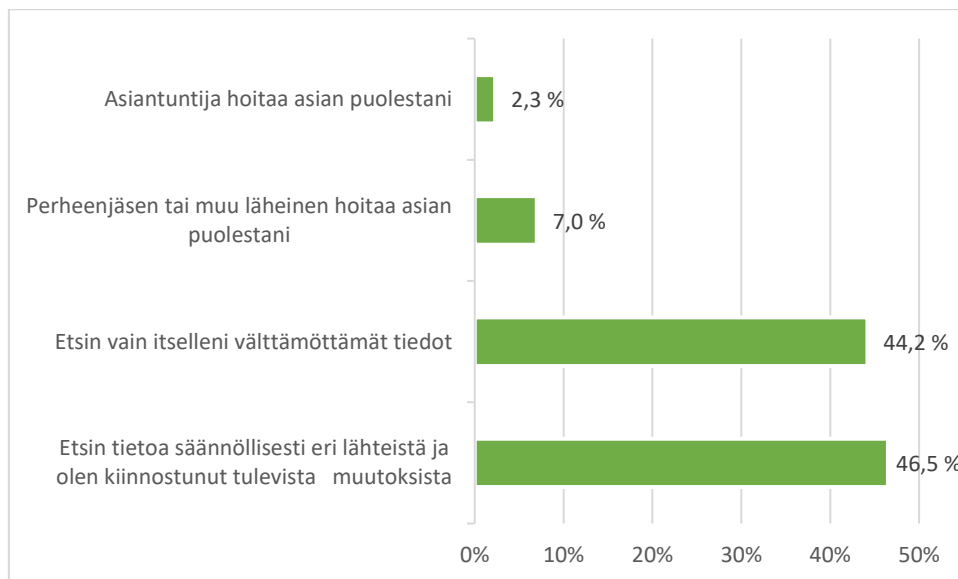
Maaseutuelinkeinoviranomaiset eivät nähneet kyselyssä olleiden taustatekijöiden olevan merkittävä tekijä suhtautua uudistukseen, vaan enemmänkin se nähtiin persoona ja luonne kysymyksenä (Martikainen 2023). Saattaa olla hyvin isojakin tiloja, jotka suhtautuvat varauksellisesti uudistuksiin ja sitten hyvin pieniä tiloja, jotka ottavat mielellään kaikki uudet toimintatavat heti käyttöön, kun on vain mahdollista. Kuitenkin nuorempien on luultavasti helpompi omaksua digitaalisia järjestelmiä kuin vanhempien viljelijöiden. Nuoret, jotka ovat juuri tehneet sukupolvenvaihdoksen eivät luultavasti osaa edes kyseenalaistaa Vipu-mobiilia ja muita uudistuksia, vaan he ovat tottuneet elämään erilaisten sähköisten järjestelmien ja älypuhelimien kanssa toisin kuin vanhemmat. (Könönen 2023.)

Usein pienet tilat ovat jäähdytteleviä tiloja, ja sivutoimisia viljelijöitä, jotka näkevät uudistuksen helpommin negatiivisena asiana toisin kuin kehittyvät ja päätoimiset viljelijät. Kuitenkin myös päätoimiset ja isot tilat voivat kokea jatkuvat uudistukset ja muutokset raskaana. Iäkkäämmät viljelijät voivat olla innostuneita muutoksista ja nähdä uudistuksen hyvänä asiana, kun taas nuori viljelijä kokee, että viljelyuran alkuvaiheessa olisi toivonut edes jonkun asian menevän vanhan tavan mukaisesti.

Yksi maaseutuviranomainen kuitenkin uskoi, että kun uudistus on saatu käyttöön, tulee moni viljelijä siinä vaiheessa löytämään hyviä puolia Vipu-mobiilista ja uudesta toimintatavasta. Uudet asiat tuovat aina ensin muutosvastarintaisuutta ja epäluuloisuutta, mutta loppujen lopuksi tämä on varmasti hyvä uudistus. (Martikainen 2023.)

5.3 Kiinnostus hankkia tietoa maataloustuista

Kysymyksellä "Mikä seuraavista vaihtoehdoista kuvaa parhaiten tapaasi hankkia tietoa maataloustuista?" selvitettiin, kuinka kiinnostuneita vastaajat olivat aiheesta. Vastaajista lähes puolet (46,5 %) ilmoitti etsivänsä tietoa säännöllisesti eri lähteistä ja olevansa kiinnostuneita tulevista muutoksista. Melkein yhtä suuri osa (44,2 %) vastaajista kertoi etsivänsä vain itselleen välttämättömät tiedot. Lähes kaikki kyselyyn vastanneet ovat olleet kiinnostuneita aiheesta. (Kuvio 8.)

KUVIO 8. Kuinka aktiivisesti vastanneet hakivat tietoa maataloustuista (n = 43)

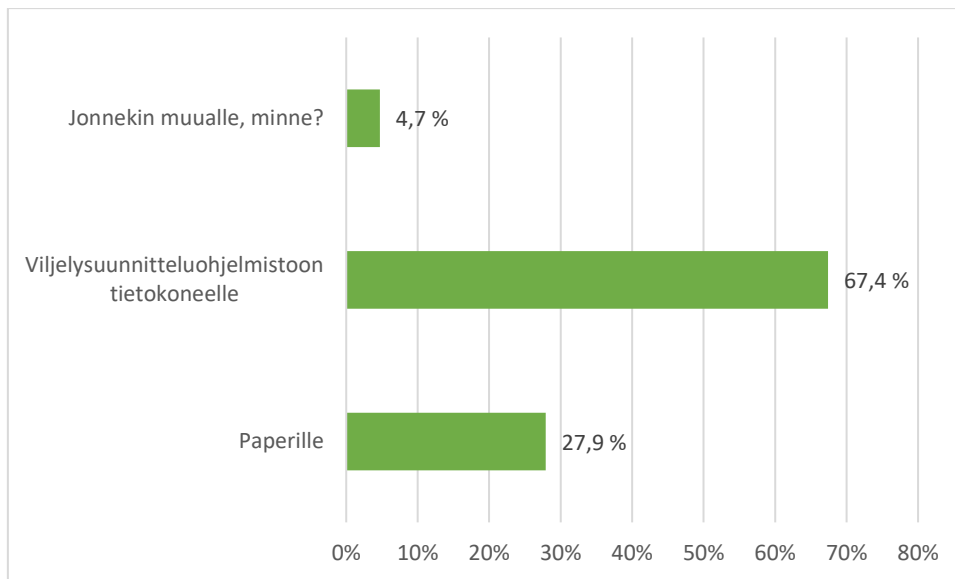
Maaseutuelinkeinoviranomaisten näkemys oli, että viljelijöiden kiinnostus tukiasioihin ja uudistuksiin vaihtelee paljon taustatekijöistä riippumatta. Viranomaiset uskovat, että yhä suurempi osa hyödyntäisi EU-avustajia ja muita asiantuntijoita tukiasioiden hoitamiseen. Vaikka asiointi Vipu-palvelussa on helppoa, niin moni maatalousyrittäjä ulkoistaa sen mielellään neuvojalle.

5.4 Lohkokohtainen kirjanpito

Kysymykseen "Mihin lohkokohtainen kirjanpito tilallasi tehdään?" vastaaja pystyi valitsemaan vain yhden vaihtoehdon. Valtaosa vastaajista (67,4 %) kertoi tekevänsä lohkokohtaisen kirjanpidon viljelysuunnitteluohjelmistoon tietokoneelle. Vastausvaihtoehdot "Viljelysuunnitteluohjelmistoon puhelimelle" ja "En tee lohkokirjanpitoa" eivät saaneet yhtään vastausta. Sen sijaan kaksi vastaajaa (4,7 %) ilmoitti tekevänsä kirjanpidon jonnekin muualle, esimerkiksi Excel-tilukoon. Neljäsosa vastanneista (27,9 %) kertoi tekevänsä kirjanpidon paperille. (Kuvio 9.)

Maaseutuelinkeinoviranomaisten näkemys oli samansuuntainen, että puhelinsovelluksista huolimatta viljelysuunnitelmat tehdään pääsääntöisesti tietokoneelle mutta myös muut vaihtoehdot olivat käytössä. Osa sivutoimisista pienviljelijöistä jättää lohkokohtaisen kirjanpidon luultavasti kokonaan tekemättä. Myöskään vaihtoehto "paperille" ei tullut viranomaisille yllättävänä vaihtoehtona, varsinkin jos tilalla on paljon työntekijöitä ja urakoitsijoita. Tällöin tiedot kirjataan ensin paperille, josta sitten myöhemmin tietokoneelle. (Könönen 2023.)

EU-avustajaa hyödynnetessä, tapahtuu kaikki tietokoneohjelmistojen kautta siten, että viljelijä kirjaa tiedot vain paperille, josta sitten neuvoja tietokoneohjelmistoon (Martikainen 2023). Yksi maaseutuelinkeinoviranomainen arveli, että nuoremmat viljelijät tulevat luultavasti jatkossa hyödyntämään yhä useammin puhelimeen yhdistettävissä olevia viljelysuunnitteluohjelmistoja (Nummela 2022).

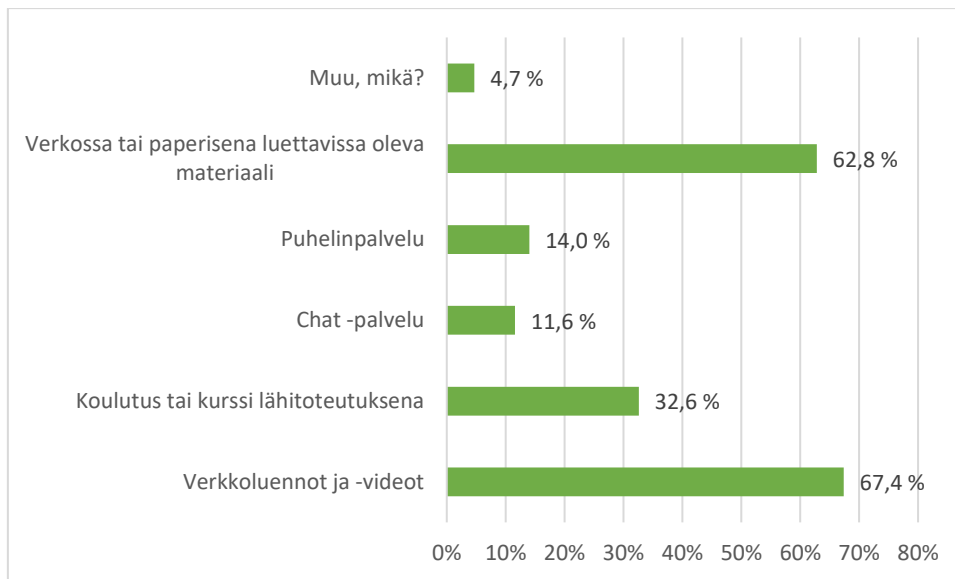

KUVIO 9. Minne vastaajat tekivät lohko-kohtaisen kirjanpidon (n = 43)

5.5 Vipu-mobiilin käyttöönotto

Kysymykseen "Mitkä seuraavista vaihtoehtoista olisivat sinulle parhaat tavat saada opastusta Vipu-mobiilin käyttöönottoon ja käyttöön?" vastaaja pystyi valitsemaan kaikki itselle sopivat vaihtoehdot.

Opastusta sovelluksen käyttöönottoon ja käyttöön kaivattiin usealla eri tavalla ja useat maatalousyrittäjät toivoivat useampia kanavia ohjeistuksen saamiseen. Eniten kannatusta saivat verkossa tai paperisena luettavissa oleva materiaali (62,8 %) sekä verkkoluennot- ja videot (67,4 %). (Kuvio 10.)

KUVIO 10. Parhaat tavat saada opastusta Vipu-mobiiliin käyttöönottoon ja käyttöön (n = 83)

Maaseutuelinkeinoviranomaiset olivat jo aloittaneet lähikoulutusten toteutusten suunnittelun, mutta kokivat maatalousyrittäjien tavoin myös muiden kuin lähikoulutusten olevan yhtä tärkeitä. Maaseutuviranomaiset epäilivät puhelinpalvelun sekä chat-palvelun ajantasaista toimivuutta ja vastausajan viivettä, vastaukset kun tulisi saada heti ongelmatilanteen tullessa (Simpanen 2023). Lisäksi moni maaseutuviranomainen kertoi, että yhä harvempi maatalousyrittäjä osallistuu lähikoulutuksiin, jonka vuoksi Ruokavirastolta toivottiin netissä saatavilla olevia yksityiskohtaisia videoita sovelluksen käyttöön sekä hyödynnettäväksi koulutustilaisuuksiin (Nummela 2022). Jo aiemmin julkaistut YouTube-videot saivat paljon kiitosta ja videoita sekä tarkempia ohjeistuksia kaivattiin eri tilanteisiin lisää (Martikainen 2023).

Myös nämä ohje videot on tosi hyviä, mitä ruokavirasto näistä on laittanut tuonne. Siellä voisi olla palasteltu ihan niin kuin ohjekirjassa, että miten lähetän kuvan tai miten vastaan valvonnan kyselyyn. Jos ei osaa, niin aukaisisi vaan sen videon ja katsoisi että okei, näinkö tämä hoidetaankin. (Könönen 2023.)

Kyselyyn vastanneista kolmasosa toivoi koulutusta tai kurssia lähitoteutuksena (kuvio 10). Ja vaikka moni maaseutuviranomainen kokikin, että lähikoulutuksiin on vaikea saada maatalousyrittäjiä paikalle, niin luultavasti iäkkäämmät henkilöt kaipaisivat varsinkin alkuun tukea, joka on helposti saatavilla:

Mutta minä luulen, että varmaan niille iäkkäämmille viljelijöille voisi olla ihan sellainen koulutus tai kurssi lähiopetuksena, jossa kädestä pitäen näytetään, että näin sinä lataat Vipu-mobiiliin ja näin sinä käytät sitä. Koska monesti se on näillä vaan se henkinen tuki siinä niin

kuin tukihakemuksen täytöissäkin, että riittää, että siinä on joku, joka katsoo, että painat tuosta ja painat tästä ja teet näin. (Simpanen 2023.)

Maatalousyrittäjät soittavat ensisijaisesti kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisille ongelmakohdissa, jolloin olisi tärkeää, että viranomainen pystyisi neuvomaan asiassa myös etänä. Viranomaiset nostivatkin suureksi ongelmaksi sen, että kaikilla heillä ei ole omaa tilaa, jota kautta pääsisivät tutustumaan sovelluksen toimintaan. Lähes jokaisessa haastattelussa esiin nousi tarve sovelluksen demoversiosta koulutuksen sekä myöhemmässä vaiheessa tarvittavan opastuksen tueksi, tai mahdollisuutta saada rinnakkaiskäyttöoikeudet jollekin tilalle erilaisten esimerkiksi pdf-muotoisten oppaiden sijaan (Simpanen 2023). Lisäksi yksi maaseutuelinkeinoviranomainen esitti toiveen heille suunnatusta teknisestä tuesta, josta saisi tarvittaessa nopeasti tuen akuutteihin ongelmiin (Könönen 2023).

Vaihtoehdoksi ehdotettiin myös käyttöoikeutta jonkun oman alueen tilan tietoihin, jolloin viranomaisen voisi tätä kautta nähdä miltä sovellus näyttää missäkin kohdassa (Martikainen 2023). Lisäksi maaseutuelinkeinoviranomaiset toivoivat heille enemmän suoraa ja ajantasaista infoa mahdollisista muutoksista ja päivityksistä mitä sovellukseen tulee (Könönen 2023).

Vaihtoehdon "Muu, mikä?" valinneet vastaajat (kuvio 10.) olivat avoimeen kenttään esittäneet toiveita podcastista sekä viljelijäkokemusten ja näiden oivallusten julkaisemisesta. Myös maaseutuelinkeinoviranomaiset ehdottivat niin kutsutun viljelijätukihenkilön hyödyntämistä, jossa alueille koulutettaisiin viljelijöitä opastamaan muita viljelijöitä Vipu-mobiiliin käyttöön. Viljelijät ovat usein joka tapauksessa tiiviisti yhteistyössä toistensa kanssa, jolloin avun saaminen olisi toiselta viljelijältä helppoa ja nopeaa. (Simpanen 2023.)

Vipu-mobiiliin markkinoin suurimmaksi ongelmaksi koettiin sen puuttuminen. Tiedotusta ja koulutusta sovelluksen käyttöönottoon ja käyttökohteisiin tulisi saada nopeasti lisää. Kaikki viljelijät eivät vielä tiedä, että sovelluksen käyttöönotto tulee pakolliseksi. Ainakin yksi vastaaja ilmaisi tietämättömyytensä kommentilla "Kuulin sovelluksesta vasta nyt. Aion asentaa sen itselleni heti tämän kyselyn jälkeen." Vaikka vastaaja olikin ollut kiinnostunut tukiasioista ja tulevista muutoksista, oli Vipu-mobiili hänelle vieras (liite 2). Tiedotusta Vipu-mobiilista ja sen käyttöönotosta pitäisi siis saada entistä enemmän näkyviin niin Ruokavirastolta tulleiden uutiskirjeiden ja kirjeiden myötä, mutta myös maaseutuelinkeinoviranomaisten ja neuvojen kautta. Viljelijät, joiden tukiasiat hoitaa täysin ulkopuolinen neuvoja, sivuuttavat luultavasti Ruokaviraston tiedotteet aiheesta ja tietoa tulisi

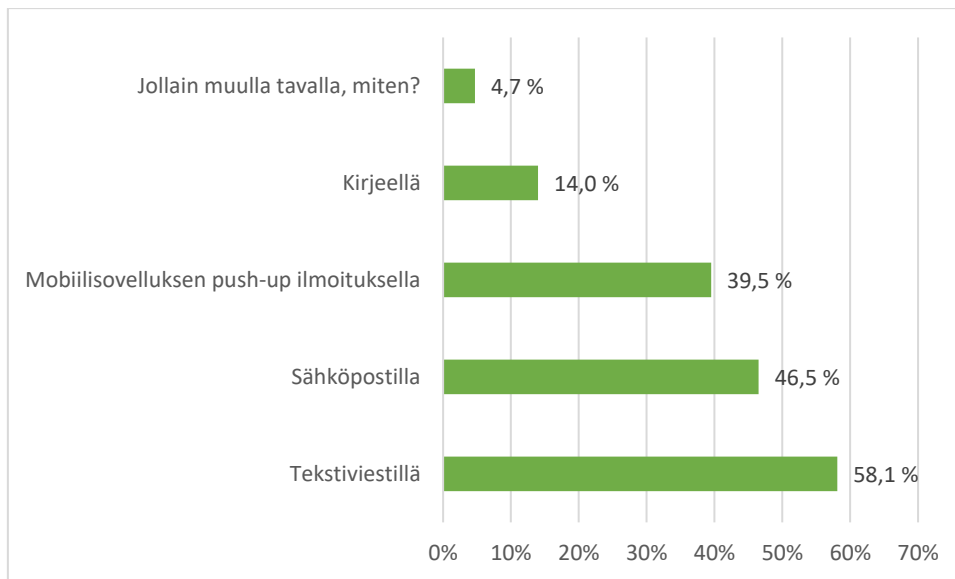
antaa heille myös muita väyliä pitkin. Kuitenkin tiedottamisen haasteeksi nousi maaseutuelinkeinoviranomaisten keskuudessa se, että tietoa sovelluksesta ei heillekään ole vielä juurikaan annettu ja luultavasti samoin kokevat myös neuvijat ja muut maatalousyrittäjien kanssa toimivat henkilöt.

Viljelijöille pitäisi vielä paremmin saada iskostumaan se ajatus siitä monitoroinnista. Siitä, että se todellakin koskee kaikkia tuen hakijoita ja joka ikistä perus- ja kasvulohkoa mikä on ilmoitettu, ja näin ollen myöskin tämä Vipu-mobiili koskee sitten joka ikistä. Kaikki voivat saada niitä selvityspyyntöjä, joihin ei ole sitten muuta vaihtoehtoa. Pitäisi saada viljelijöille tieto, että jos he haluavat saada 2023 maksettavia viljelijätukia, niin heillä pitää olla tämä vipu mobiili tavalla tai toisella, vaikka he eivät koskaan näitä selvityspyyntöjä saisikaan. (Simpanen 2023.)

Lisäksi tässäkin vaiheessa kyselyä nousi esiin vastaus, että Vipu-mobiili ja velvollisuus hankkia älypuhelin eivät saisi olla välttämättömyys viljelijöille vaan uudistuksen tulisi mahdollistaa myös muut asiointikanavat tukiasioiden hoitamiseen. Myös maaseutuelinkeinoviranomaiset pyysivät huomioimaan tämän marginaalisen joukon, joilla ei älypuhelinta ole tai jotka eivät pysty tai halua sovellusta toistaiseksi käyttää.

5.6 Lisäselvityspyyntöjen ilmoitukset

Sovelluksen tarkoituksena on mahdollistaa ajantasainen vuorovaikutus viljelijän ja hallinnon välillä. Kysymykseen "Millä tavalla haluaisit saada tietoa akuuteista huomioista ja lisäselvityspyynnöistä?" vastaaja sai valita useita vaihtoehtoja. Akuuteista lisäselvityspyynnöistä toivottiin saavan tietoa niin tekstiviestitse (58,1 %), sähköpostilla (46,5 %) kuin myös mobiilisovelluksen push-up ilmoituksilla (39,5 %). Kirjeitse tietoa haluaisi saada vain 14 % vastaajista ja vaihtoehdon "jollain muulla tavalla, miten?" vaihtoehdon valinneet esittivät huolensa lisäselvityspyynnön lähettämisen vaikeudesta. (Kuvio 11.)

KUVIO. 11 Kanavat, joita pitkin haluttiin saada tietoa akuuteista huomioista ja lisäselvityspyynnöistä (n = 70)

Maaseutuelinkeinoviranomaiset pyysivät huomioimaan myös ne viljelijät, joiden tukiasiat hoitaa täysin ulkopuolinen henkilö. Näissä tapauksissa pyyntö pelkästään viljelijän puhelimeen tai sähköpostiin ei riitä, vaan ilmoitus tulisi saada myös esimerkiksi EU-avustajalle ajantasaisesti. Henkilöt, jotka omistavat älypuhelimien mutta eivät sitä juurikaan käytä, tarvitsevat ehdottomasti lisäselvityspyynnön myös tälle avustajalle. EU-avustaja, joka on vastuussa tilan kaikista asioista, pystyisi siten itse ottamaan yhteyttä viljelijää ja kertomaan, että mitä toimenpiteitä tulisi tehdä. Viljelijän pitäisi pystyä itse määrittelemään, että kenelle lisäselvityspyyntö lähtee. (Maahi 2023.)

Viranomaiset kokivat, että mahdollisuus valita itse väylä, jota kautta tietoa selvityspyynnöstä tulisi, mahdollistaisi parhaiten pyyntöihin ajantasaisen vastaamisen. Kaikki maaseutuelinkeinoviranomaiset kokivat, että tekstiviesti voisi olla tehokkain tapa vastaanottaa ilmoituksia. Sähköpostia tulee nykyään niin paljon, että pyyntö hukkuisi helposti muiden joukkoon. (Simpanen 2023.) Lisäksi varsinkin nuorempien viljelijöiden kohdalla sovelluksen push-up ilmoitukset voisivat olla hyvä vaihtoehto ilmoitusten vastaanottamiseen. Vaikkakin tässä kohtaa esiin nousi myös huoli sovelluksen akun kulutuksesta, mikäli sovelluksen olisi tällöin oltava koko ajan käynnissä ja sisään kirjautuneena (Martikainen 2023).

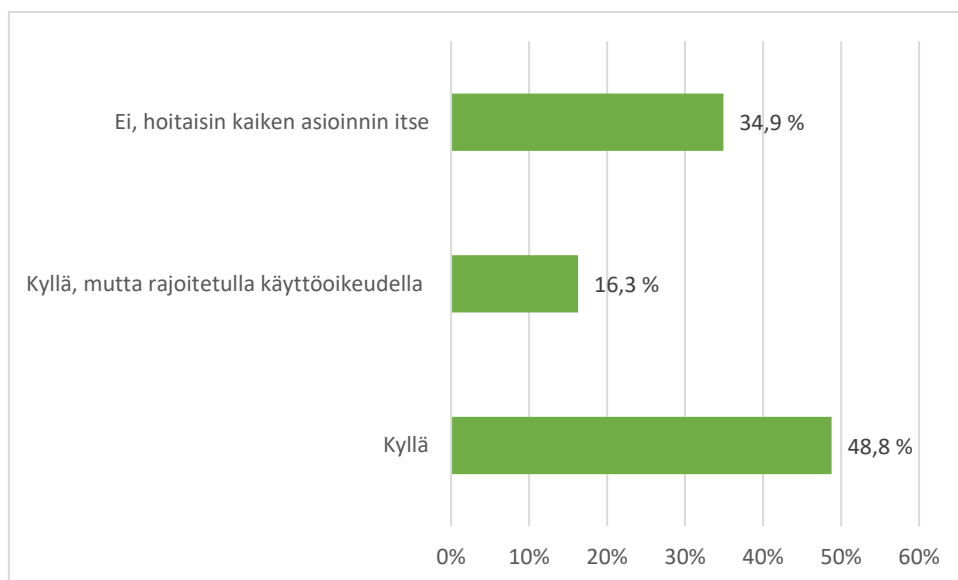
Maaseutuelinkeinoviranomaiset esittivät, että ilmoituksesta lähtisi muistutus esimerkiksi muutaman päivän kuluttua, mikäli selvityspyyntöön ei olisi vastattu. Esille nousikin ehdotus mahdollisuudesta itse asettaa muistutusten ja hälytysten määrä itselle sopivaksi (Martikainen 2023). Muistutusten

lisäksi ilmoituskanavia tulisi viljelijöiden itse pystyä valitsemaan useampia, esimerkiksi tekstiviesti sekä sähköposti (Nummela 2022). Ilmi nousi myös ehdotus puhelusta, mikäli toimenpidettä ei olisi muistutuksesta huolimatta tehty:

Tekstiviesti ja sitten voisi olla vielä muistutustekstiviesti. Siihen ensimmäiseen ei välttämättä kerkeä reagoida. Voi olla joku tilanne päällä, että nyt ei pysty, ja ne niin herkästi unohtuu. Sähköpostit unohtuu vielä herkemmin, se painuu sinne tulvaan. En sitten tiedä tuosta, että voisko olla puhelu. Puhelu jossain vaiheessa, jos ei olla reagoitu. (Martikainen 2023.)

5.7 Rinnakkaiskäyttäjät

Kysymyksellä "Onko sinulla tarvetta antaa oikeudet Vipu-mobiiliin käyttöön toiselle käyttäjälle, esimerkiksi asiantuntijalle tai muille perheenjäsenille?" haluttiin selvittää tarvetta sovelluksen muille käyttäjille. Viljelijöistä puolet (48,8 %) kokivat tarpeelliseksi saada sovellukseen rinnakkaiskäyttäjän täysillä käyttöoikeuksilla, ja 16,3 % rajoitetulla käyttöoikeudella. Kyselyssä esimerkiksi rajoitetuista käyttöoikeuksista oli annettu maksutietojen rajausta rinnakkaiskäyttäjältä. Reilu kolmannes (34,9 %) vastaajista oli sitä mieltä, että hoitaisivat kaiken asioinnin itse, eikä rinnakkaiskäyttäjälle olisi tarvetta. (Kuvio 12.)

KUVIO 12. Käyttöoikeuden jakaminen Vipu-mobiiliin (n = 43)

Maaseutuelinkeinoviranomaiset olivat maatalousyrittäjien kanssa samaa mieltä, että riippuen rinnakkaiskäyttäjistä, rajoitetuille käyttöoikeuksille voisi olla tarvetta esimerkiksi urakoitsijoita käytettäessä. Viranomaiset kuitenkin painottivat, että rajoitettujen käyttöoikeuksien sijaan on tarpeellisempaa, että ylipäättään on mahdollista jakaa käyttöoikeudet. Rinnakkaiskäyttöoikeudet tulisi autoomaattisesti mahdollistaa tilan kaikille osallisille sekä neuvojille sekä muun muassa nuorelle sukupolvelle, mikäli sukupolvenvaihdos on tulossa lähiaikoina. (Martikainen 2023.)

Yksi maaseutuelinkeinoviranomainen koki, että kaikilla maatalousyrittäjillä tulisi olla velvollisuus valtuuttaa myös joku muu hoitamaan asioita tarvittaessa, sillä esimerkiksi viljelijän joutuessa sairaalaan ei kukaan muu pysty asioita hoitamaan. Lisäksi valtuuttamisen mahdollisuutta tulisi tuoda julkisesti enemmän, sillä se mahdollistaa sen, että viljelijällä itsellään ei tarvitse olla älypuhelin.

Maataloushallinnon puolellakin tapahtuva asiointi pitäisi viljelijöiden ymmärtää turvata niin, että se ei ole vaan yhden ihmisen varassa. Kun on käynyt sellaisia tilanteita, että tukihakemus on vaikka jättämättä ja isäntä joutuukin sairaalaan ja sitten ei olekaan käyttöoikeuksia sinne vipuun kenelläkään muulla kuin sillä isännällä itse, joka nyt makaa siellä sairaalavuoteella. Niin minä kokisin, että se olisi jopa hyvin tärkeää ja merkittävää, että se käyttö ei olisi pelkästään yhdellä, että olisi sitten vaikka sillä puolisoilla taikka sitten lapsella, jos on vanhempi henkilö. (Simpanen 2023.)

Kysymykseen "Miksi et käytä Vipu-mobiilia?" yksi vastaaja oli avoimeen kenttään esittänyt toiveen mahdollisuudesta jakaa käyttöoikeus urakoitsijalle, jolloin urakoitsijalla olisi oikeus tehdä ja tallentaa havaintoja (liite 2). Yksi maaseutuelinkeinoviranomainen ilmaisi, että kysymyksessä mainitut maksutiedot eivät esimerkiksi tieto tilan osakkaista ole välttämättömiä tietoja kaikille käyttöoikeutetulle, esimerkiksi tälle urakoitsijalle. Kuitenkin esimerkiksi neuvojalle nämä tiedot olisivat tarpeellisia. Viranomaiset esittivätkin mahdollisuuden valita yksityiskohtaisesti mitä tietoja keneltäkin käyttöoikeutetulta rajattaisiin pois. (Könönen 2023.)

Maaseutuelinkeinoviranomaiset kokivat, että pankkitunnusten avulla kirjautuminen Vipu-mobiiliin ja Vipu-palveluun on helppoa, turvallista ja vaivatonta verrattuna erillisiin vain Vipu-palveluun käyttöön tarkoitettujen tunnusten sijaan (Nummela 2022). Kuitenkin kyselyyn vastanneista maatalousyrittäjistä muutama oli toivonut jotain vaihtoehtoja nopeampaa kirjautumistapaa pankkitunnusten sijaan (liite 4). Lisäksi uudistuksessa tulisi myös huomioida ne viljelijät, joilla ei ole omia pankkitunnuksia tai osaamista niiden käyttöön.

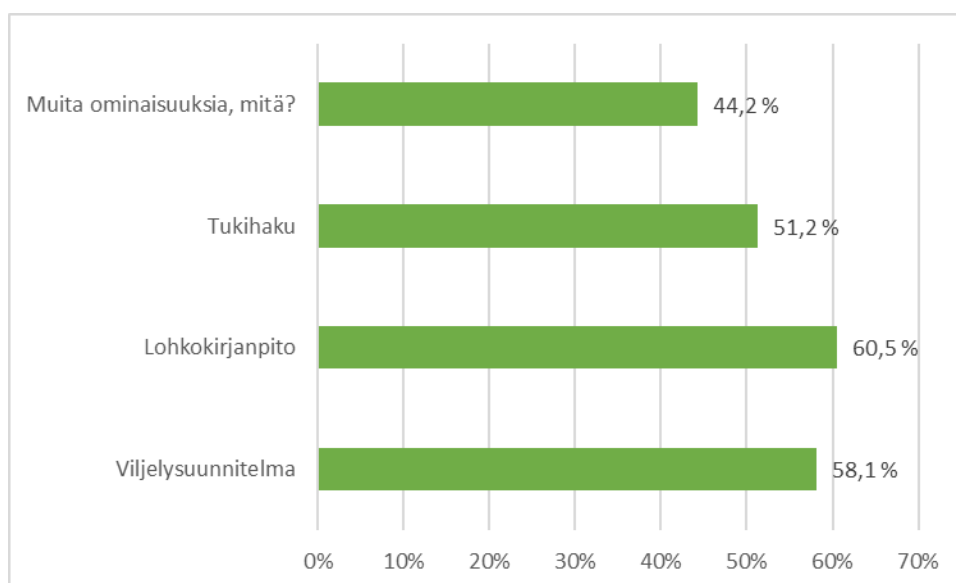
Minunkin alueella tehdään sitä, että isännällä on se käyttöoikeus sinne vipuun ja sitten sinne kirjaudutaan sen isännän verkkopankkitunnuksilla, mutta sitten se emäntä täyttää ne hakemukset (Simpanen 2023).

Yksi maaseutuviranomainen nosti myös esiin tietoturvan muun muassa pankkitunnuksia käytettäessä sekä puhelimien virustorjuntaohjelmien ajantasaisuuden. Voitaisiinko ohjelma hakkeroida ja millaiset seuraamukset tästä tulisi. (Könönen 2023.)

Rinnakkaiskäytön haasteeksi nousi esiin myös ne viljelijät, joiden asiat hoitaa EU-avustaja tai muu henkilö, joka asuu kaukana tilasta. Kuinka selvityspyyntöihin vastataan, jos maatalousyrittäjällä itsellään ei ole älypuhelinta ja valtuutettu asuu kaukana, jopa ulkomailla asti. (Maahi 2023.)

5.8 Vipu-mobiilin ominaisuudet

Kysymykseen "Mitä ominaisuuksia toivoisit Vipu-mobiiliin?" vastaaja pystyi valitsemaan useita eri vaihtoehtoja. Lähes kaikki viljelijät pitivät ehdotettuja ominaisuuksia toivottuina sovellukseen (kuvio 13). Näiden lisäksi avoimeen kysymykseen (liite 3.) esitettiin toiveita omien muistiinpanojen tekemiseen sekä tärkeiden asioiden muistuttamisesta sovelluksen kautta. Muutama vastaaja oli sitä mieltä, että sovellukseen ei tulisi laittaa muita ominaisuuksia, etteivät kaikki olisi vain yhden sovelluksen varassa. Kuitenkin yksi vastaaja toivoi rajapintaa jo olemassa oleviin viljelyohjelmiin, joista datan saisi ladattua valmiiksi Vipu-mobiiliin ja päinvastoin. Yksi vastaaja esitti toiveen lohkorajojen mittaamisesta maastosta sovelluksen avulla (liite 4).

KUVIO 13 Vipu-mobiiliin toivotut ominaisuudet (n = 92)

Viranomaiset kannattivat erityisesti tukihauksen tekemisen mahdollisuutta sovelluksen kautta sekä tarvittavien muokkausten tekemistä tukihakuun. Lisäksi he esittivät toiveen paikkamerkintöjen tekemisestä, esimerkiksi hukkakauran tai kivien merkitsemisestä sekä mahdollisuudesta jakaa nämä tiedot niin tarkastajalle kuin neuvojallekin kuin myös pitää tiedot vain itsellään (Nummela 2022). Kuitenkin yksi viranomainen oli myös sitä mieltä, että sovelluksen ei tulisi sisältää mitään muuta kuin tukiasioiden hoitamisen.

Tietyllä tavalla olisin sillä kantilla, että viljelysuunnittelu, taikka lohkomuistiinpanot, mitä sitä joutuu vaan tekemäänkin, saataisiin synkronoitua jotenkin yhteen. Joku semmonen rajapinta voisi olla ihan ok. Että se viljelijä voisi sinne Vipu-mobiiliin laittaa kalenteriin päivät, että on kylvetty, no on niitetty ja sitten ne voitaisiin tiedostosiirtana panna sinne täydellisiin lohkomuistiinpanoihin, mistä löytyy sitten maanäytteet. Siitä voi tulla liian kankea, jos se on kaikki siinä mobiilisovelluksessa. Mä itse en ainakaan tykkää käyttää kännykän kautta mitään isoja ohjelmia. (Martikainen 2023.)

Maaseutuelinkeinoviranomaiset huomioivat myös sen, että vaikka sovellukseen olisi hyvä saada mahdollisimman kattavasti ja monipuolisesti ominaisuuksia, olisi kuitenkin tärkeintä, että se pysyisi selkeänä, yksinkertaisena ja helposti käytettävänä (Martikainen 2023).

Useampi maaseutuviranomainen esitti toiveen petovahinkoilmoituksen vireillepanosta sovelluksen kautta. Erityisesti Itä-Suomessa viranomaisia ja maatalousyrittäjiä työllistävät hanhiongelmät, joiden korvaushakemusten käsittelyyn he ehdottivat Vipu-mobiiliin hyödyntämistä, eikä päällekkäisten sovellusten ja sivustojen rakentamista. Esitettiin että viljelijä pystyisi ottamaan paikkaan merkittyjä valokuvia vahingoista ja korvaushakemus lähtisi Vipu-mobiili sovelluksen kautta eteenpäin. (Simpanen 2023; Könönen 2023 & Martikainen 2023.)

Kuntien maaseutuelinkeinoviranomaiset myös toivoivat, että mahdollisimman moni asia hoituisi yhden järjestelmän kautta ja että Vipu-mobiili ja Vipu-palvelu voisivat loppujen lopuksi olla yksi ja sama palvelu käyttäisi sitä sitten puhelimella tai tietokoneella. Puhelimen käyttö asioiden hoitamisessa tulee varmasti ajan myötä yhä enemmän lisääntymään. Toivottavaa olisi yhteinen käyttöliittymä, josta pystyisi valitsemaan mitä palvelua käyttää ja kaikki maataloudessa tarvittavat järjestelmät ja ohjelmat löytyisivät yhden sovelluksen kautta (Nummela 2022).

Lisäksi esille nousi viljelysuunnitelmien lisäksi tiedot maanäytteistä. Viljavuuspalvelu pystyisi toimittamaan tiedot suoraan Vipu-mobiiliin, josta sitten näkisi milloin näytteet on viimeksi otettu ja

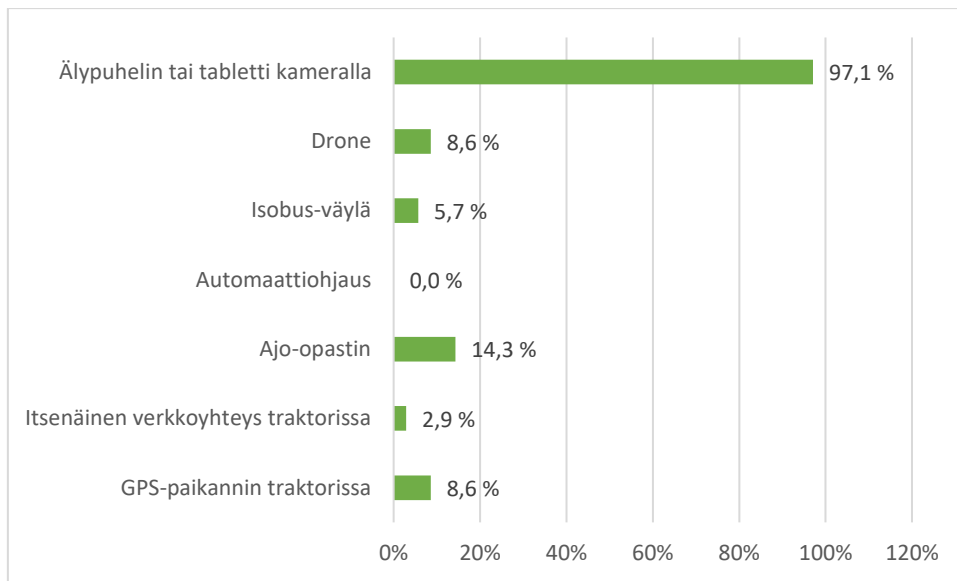
sovellus jopa muistuttaisi, että milloin ne tulisi seuraavan kerran ottaa. Sovellusta voisi hyödyntää myös rehuanalyysien ja eläinten hyvinvointisuunnitelmiin, jotka nämäkin tehtäisiin suoraan Vipu-mobiiliin ja Vipu-palveluun. Maaseutuelinkeinoviranomaiset miettivät, että tulisiko kaikki ilmoitukset helpommin tehtyä, mikäli ne pystyttäisiin tekemään saman sovelluksen kautta. Esille nousi myös idea lisätä palveluun eläinrekisteri, jolloin syntymät ja poistot voitaisiin lisätä puhelimella QR-koodia tai viivakoodia korvamerkistä lukien, ja tiedot siirtyisivät tämän avulla heti järjestelmään. (Könönen 2023.)

Lisäksi viranomaiset toivoivat, että sovellus madaltaisi maatalousyrittäjien kynnystä yhteydenpitoon, että sovelluksen kautta voisi olla helposti yhteydessä niin hallintoon kuin myös kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisiin. Viranomaiset kokivat, että varsinkin koronan myötä yrittäjät alkoivat hoitamaan asioita yhä enemmän sähköisesti, eikä alueen maatalousyrittäjistä näin ollen ole välttämättä mitään tietoa tai yhteyttä heihin (Simpanen 2023). Lisäksi toivottiin, että sovellus mahdollistaisi varmennetun ja turvallisen viestin välityksen myös maaseutuelinkeinoviranomaisiin sähköpostin sijaan. Yksi viranomainen myös mietti, että voisiko heillä olla oikeus ja mahdollisuus nähdä kenelle alueen tilalliselle on lähtenyt selvityspyyntöjä (Martikainen 2023).

5.9 Tilojen tekniset valmiudet

Valtaosalla vastaajista löytyi älypuhelin tai tabletti kameralla (97,1 %), mutta muuten hajontaa oli melko paljon (kuvio 14). Viranomaiset olivat samaa mieltä maatalousyrittäjien kanssa ja kokivat että valmiudet vaihtelevat merkittävästi vaikkakaan mitään varmaa tietoa heillä ei asiasta ollut. Edelleen on tiloja, joilla ei ole älypuhelin, riittävän uutta älypuhelin tai osaamista sen käyttöön muuhun kuin esimerkiksi soittamiseen. Muutos on varmasti tulossa lähivuosien aikana, mutta tois-taiseksi palvelut on mahdollistettava myös niille kenellä ei omaa älypuhelin ole.

Viranomaiset kokivat, että muiden teknisten ominaisuuksien suhteen tulee hajontaa myös tulevaisuudessa olemaan yhä enemmän, eikä kaikilta tiloilta näitä tule löytymään koskaan. Suurilla ja kehittyvillä tiloilta valmiudet ovat luultavasti huomattavasti paremmat, mutta toisaalta voi olla, että näillä tiloilla hyödynnetään paljon myös urakoitsijoita ja mainitut ominaisuudet löytyvät tämän urakoitsijan traktorista ja laitteista, eikä itse maatalousyrittäjän.

KUVIO 14. Tilan tekniset valmiudet (n = 48)

6 POHDINTA

Tutkimuksen tavoitteena oli löytää ne tekijät, joista Vipu-mobiili-sovelluksessa ja uudessa toimintatavassa olisi eniten hyötyä viljelijöille, sekä löytää keinoja, joilla uudistus saataisiin markkinoitua maatalousyrittäjille myönteisesti.

6.1 Johtopäätökset tutkimustuloksista

Merkittävimmäksi johtopäätökseksi tutkimuksessa nousi, että vaikka valtaosalla vastaajista älypuhelin jo onkin, tulee jatkossakin huomioida ne maatalousyrittäjät, joilla älypuhelin ei ole. Uudistus aiheuttaa eniten haasteita niille maatalousyrittäjille, jotka eivät itse voi Vipu-mobiilia käyttää ja joilla ei lähellä ole neuvojaa, eikä myöskään muuta lähipiiriä vastaamassa selvityspyyntöihin. Lisäksi sovellusta päivitettäessä tulisi mahdollistaa sovelluksen toimiminen myös vanhemmissa puhelimissa ja käyttöjärjestelmissä.

Kuntien maaseutuelinkeinoviranomaiset korostivat koulutuksessa ja tuessa erityisesti demoversion saatavuutta viranomaisten käyttöön tai mahdollisuutta saada käyttöoikeus jonkun alueen tilallisen tietoihin. Maaseutuelinkeinoviranomaisilla tulisi ehdottomasti olla jokin selailuversio käytettävissä itsellään, sillä maatalousyrittäjät pyytävät ensisijaisesti apua heiltä. Läheskään kaikilla maaseutuelinkeinoviranomaisilla ei ole omaa maatilaa, jossa voisi sovellusta käyttää. Demo-versio mahdollistaisi sen, että viljelijän soittaessa apua viranomainen pystyisi kuitenkin näkemään mitä sovelluksessa on ilman että asiakkaan tarvitsisi tulla paikan päälle.

Ominaisuudet, joista koettiin eniten olevan viljelijöille hyötyä, olivat omien merkintöjen tekeminen niin päivämäärään kuin myös karttaan sidottuina. Lisäksi toivottiin, että merkinnät saataisiin halutessa rajattua pois viranomaisilta ja näkyväksi vain itselle tiedoksi. Merkitsemismahdollisuutta kaipaavat myös viranomaiset, jolloin esimerkiksi hukkakauran sijaintitiedot voitaisiin merkitä suoraan karttaan ja helpottaa näin niiden paikantamista tulevana vuosina. Muiden ominaisuuksien tarpeellisuudesta ei ollut näin yhtenäistä tulosta ja näiden muiden ominaisuuksien tarpeellisuutta ja toimivuutta olisikin syytä selvittää muutaman kasvukauden jälkeen, kun sovellus on ollut käytössä.

Maaseutuelinkeinoviranomaiset toivoivat, että sovellus lisäisi ja innostaisi vuorovaikutukseen niin hallinnon kuin myös viranomaisten kanssa. Olisi toivottavaa, että sovelluksen kautta pystyisi lähettämään viestiä helposti myös alueen maaseutuelinkeinoviranomaisille tai ainakin löytämään yhteystiedot.

Yksi maaseutuelinkeinoviranomainen mietti mahdollisen tarkastuksen vaikutusta ja sanktioita. Mikäli tila osuu tarkastukseen, menee sovellus lukkoon ja mahdollisuus tietojen muokkaamiseen häviää. Ratkaisuna voisi olla esimerkiksi tietty päivämäärä, jolloin mahdollinen tarkastus ilmoitetaan, ja johon päivään mennessä viljelijöiden tulisi kirjata mahdolliset muutokset. Toisaalta uuden toimintatavan tarkoitus on mahdollistaa ajantasainen vuorovaikutus ja innostaa merkitsemään tarvittavat tiedot ja muuttamaan tukihakemusta heti kasvukauden aikana. Ennalta määritetty määräpäivä johdaisi luultavasti hakemusten ja muutosten kirjaamiseen siihen viimehetkeen.

Koulutuksen ja käytön tueksi Ruokavirastolta toivottiin yksityiskohtaisia videoita erilaisten oppaiden lisäksi. Yksityiskohtaiset videot mahdollistaisivat ratkaisun löytämisen juuri tiettyyn ongelmaan. Videoiden tekeminen on kuitenkin työlästä ja mikäli sovellus muuttuu, täytyy myös videot tehdä uudestaan. Nykyaikana yhä useampi maatalousyrittäjä kuitenkin hyödyntää ja käyttää netissä olevia videoita uusien asioiden opetteluun, joten näiden katsominen oppaiden lukemisen sijaan voisi olla tehokkaampi keino uuden toimintatavan oppimiseen ja ratkaisujen löytämiseen myös tukiasioissa. Ehkä myös yhden vastaajan toivomat podcastit olisivat varsinkin alkuvaiheessa hyvä keino lisätä tietoisuutta sovelluksen käyttöönotosta ja käytöstä. Erinomainen vaihtoehto oli myös alueen tukihenkilön hyödyntäminen, joka pystyisi alueen muita yrittäjiä auttamaan. Haasteeksi kuitenkin nousee luultavasti se, millä joku yrittäjä saadaan sitoutumaan tehtävään läpi kiireisen sesongin korvauksetta.

Pankkitunnuksilla kirjautuminen takaa tietoturvallisen toimimisen, mutta sovellukseen pitäisi ensimmäisen vahvan tunnistautumisen jälkeen saada kevyempi kirjautumisvaihtoehto, esimerkiksi käyttäjän asettama numerokoodi tai sormenjälkitunnistus. Ennen kaikkea tietoturvaan tulee kiinnittää huomioita urakoitsijoiden ja mahdollisten muiden rinnakkaiskäyttäjien kohdalla, joilla voi olla pääsy useiden eri maatalousyrittäjien tietoihin. Urakoitsijan täytyisi pystyä nimeämään ja erittelemään tilat helposti sekä maatalousyrittäjän pystyä rajaamaan pois haluamansa tiedot käyttöoikeutetulta, aivan kuten Suomi.fi-palvelussa pystyy yksityiskohtaisesti valitsemaan mitä oikeuksia kenellekin halutaan jakaa.

6.2 Tutkimuksen arviointi

Tutkimusmenetelmiksi valitut kysely ja haastattelu tukivat toisiaan. Tutkimustulokset on varmistettu triangulaation avulla, eli kyselyssä saatuja vastauksia on verrattu maaseutuelinkeinoviranomaisten haastatteluissa antamiin näkemyksiin. Tämä vahvistaa tulosten luotettavuutta. (Kananen 2015, 114.)

Haastattelut täydensivät ja varmensivat kyselyaineistoa ja lisäsivät tutkijan ymmärrystä aiheesta. Haastatteluista oli hyötyä erityisesti muita kehitysehdotuksia kerätettäessä. Tutkimusprosessi eteni pääasiassa tutkimussuunnitelman mukaisesti. Aikataulu pitkittyi hieman alkuperäisestä suunnitelmasta kyselylomakkeen pitkän työstämisaajan vuoksi. Tutkimuksen tietoperustaa kerättiin koko tutkimuksen teon ajan, sillä tietoa uudesta CAP-kaudesta ja Vipu-mobiilista oli koko ajan yhä enemmän saatavilla.

Koska kysely lähetettiin niin suurelle vastaajajoukolle, mutta vain 0,092 % vastasi, on tutkimuksen luotettavuus kärsinyt merkittävästi. Tutkimuksessa käytettävä kyselylomake pyrittiin laatimaan mahdollisimman huolellisesti ja varmistamaan tutkimuksen validiteetti. Ulkoinen validiteetti eli yleistettävyyttä tutkimuksessa jäi alhaiseksi, sillä kaikkia otokseen tavoiteltavia henkilöitä ei tavoitettu (Kananen 2015, 116–117). Kyselyyn vastasivat pääasiassa vain ne, joita asia kiinnosti (kuvio 8) vaikkakin muut taustamuuttajat jakautuivat tasaisesti. Tutkimustulokset olisivat myös voineet olla erilaiset, mikäli tutkimusajankohta olisi ollut muutamankin kuukauden aiemmin, jolloin aiheesta ei ollut senkään vertaa tietoa mitä tässä vaiheessa oli.

Kysymykset pyrittiin laatimaan helposti ymmärrettäviksi ja valitsemaan vain tutkimuksen kannalta merkittävät kysymykset, jotta tutkimukselle saadaan hyvä reliabiliteetti. Reliabiliteetti tarkoittaa tulosten pysyvyyttä (Kananen 2015, 119). Mikäli kysely toistettaisiin, olisivat tulokset luultavasti kuitenkin hyvin erilaiset, sillä kysely itsessään on tuonut jo tietoa vastaajille Vipu-mobiilista ja uudesta tukikaudesta. Kuitenkin reliabiliteetti koetettiin saada mahdollisimman korkeaksi testaamalla kyselyn tekninen toimivuus ennen kyselyn lähettämistä sekä varmistamalla että kyselyn kysymykset olivat ymmärrettävissä yksiselitteisesti.

Kyselyaktiivisuuteen pyrittiin vaikuttamaan selkeällä saatetekstillä, kyselyn yksinkertaisella ulkoasulla ja kyselyn lyhyydellä. Kysely pyrittiin rakentamaan siten, että siihen vastaaminen olisi nopeaa ja helppoa, eivätkä siinä toistuisi samat kysymykset toisin muotoiltuna. Taustatietoja pyrittiin

kysymään vain välttämätön määrä tutkimuksen kannalta. Kyselyssä valtaosa kysymyksistä oli pakollisia, mutta esimerkiksi tarkennus tuotantosuunnasta ei ollut pakollinen, sillä tulosten kannalta se ei ollut merkittävä tekijä.

Haastatteluissa tutkimustulokset alkoivat toistua, ja tutkimus saavutti pääasiallisesti kylläntymispisteen (Kananen 2015, 115). Kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisten vastaukset olivat valtaosaan kysymyksistä lähes identtiset ja samat kehitysehdotukset alkoivat esiintyä useammalla viranomaisella. Mikäli haastatteluja olisi tehty enemmän, olisi vain kehitysehdotusten ja uusien ideoiden määrä saattanut kasvaa. Maaseutuelinkeinoviranomaisten vastaukset vaihtelivat jonkin verran myös alueellisten erojen vuoksi, sillä esimerkiksi Itä-Suomen hanhiongelmia ei muiden alueiden maaseutuelinkeinoviranomaisten haastatteluissa käynyt ilmi. Tutkimuksessa ei haastateltu ollekaan Lapin viranomaisia, joten tämän muusta Suomesta poikkeavan maatalousalueen vastaukset ja kehitysehdotukset olisivat voineet olla eriäviä ja tuoda tutkimukseen vielä uusia näkökantoja.

Mikäli tekisin kyselyn uudestaan, avaisin kysymyksiä enemmän vastaajille auki. Osalle kyselyyn vastanneista aihe oli täysin uusi ja vastaaminen on tällöin ollut hyvin haastavaa. Tietoa Vipu-mobiilista tuli opinnäytetyön tekemisen aikana jatkuvasti lisää niin itselleni kuin myös viljelijöille ja maaseutuelinkeinoviranomaisille.

6.3 Tutkimuksen eettisyys

Tutkimusta tehdessä noudatettiin hyvää tieteellistä käytäntöä ja Tutkimuseettisen neuvottelukunnan vuonna 2019 julkaistua ohjetta ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettisistä periaatteista. Tutkimukseen osallistuminen oli vapaaehtoista niin maatalousyrittäjille kuin myös maaseutuelinkeinoviranomaisille. Tutkittaville annettiin ensin tietoa tutkimuksen aiheesta, tavoitteista ja tutkimustavasta, ja kyselyyn vastaajilla oli mahdollisuus keskeyttää tutkimukseen osallistuminen. (Kohonen, Kuula-Luumi & Spoof 2019, 5–6.)

Tutkimuksen kyselyosuus tehtiin anonymisti, joten yksittäisen vastaajan antamia tietoja ei voitu yhdistää vastaajaan. Kyselyn anonymiudesta tiedotettiin tutkimuksen saatteessa eikä kyselyssä kerätty mitään henkilötietoja. Tutkimusaineisto säilytettiin vain sähköisessä muodossa tutkimuksen teon ajan, jonka jälkeen aineisto hävitettiin. Aineistoon pääsy oli vain tutkimuksen tekijällä.

Maaseutuelinkeinoviranomaisilta kysyttiin ennen haastattelua sähköpostitse suostumus osallistua haastatteluun. Jokainen haastattelu järjestettiin yksityisenä Teams-kokouksena, jossa ei ollut muita osanottajia kuin haastateltava ja tutkija. Haastateltavilta kysyttiin heti Teams-kokouksen alussa lupaa tallentaa haastattelu sekä mahdollisuudesta vastata anonyyminä niin halutessaan. Lisäksi viranomaiset saivat lukea heitä koskevat otteet ennen opinnäytetyön julkaisemista. Haastattelut nauhoitettiin Teams-ohjelmalla ja nauhoitus oli sekä tutkijan että haastateltavan kuunneltavissa tutkimuksen teon ajan. Litteroitu aineisto oli vain tutkijalla ja sekä nauhoitus, että litteroitu aineisto tuottiin tutkimuksen ollessa valmis.

6.4 Tutkimuksen hyödynnettävyys ja jatkokehityskohteet

Tutkimuksen aihe oli hyvin ajankohtainen ja uusi. Yksi maaseutuelinkeinoviranomainen sanoikin, että jos kysyisin vuoden päästä samoja kysymyksiä, hän osaisi kertoa paljon enemmän kuin nyt (Maahi 2023). Tarvetta Vipu-mobiiliin ja erilaisten muiden maataloudessa hyödynnettävien digitaalisten ratkaisujen tutkimiseen on luultavasti jatkossakin, vaikkakin näitä tuloksia pystyy jo hyödyntämään Vipu-mobiili sovelluksen kehitystyössä. Viljelijöiden ja viranomaisten tarpeet ja toiveet elävät luultavasti sovelluksen käyttöönoton jälkeen ja jo vuoden päästä kehityskohteet voivat olla hyvin erilaiset.

Suhtautuminen uudistukseen vaihtelee, eikä ole yhtä ja ainutta tapaa, kuinka uudistus saataisiin markkinoitua viljelijöille myönteisesti. Kuitenkin tiedottaminen ja avun tarjoaminen useita eri kanavia pitkin ovat tärkeitä niin sovelluksen käyttöönotto vaiheessa kuin myös myöhemmin sovelluksen muuttuessa ja päivittyessä. Viljelijäkokemuksia olisi hyvä kysyä ajantasaisesti, jotta mahdollisiin ongelmakohtiin voitaisiin puuttua mahdollisimman pian.

LÄHTEET

Aho, J. 2021. Blogi: Monitorointi tulee – pitääkö olla huolissaan? Ruokavirasto. Hakupäivä 3.1.2023 <https://www.ruokavirasto.fi/tietoa-meista/ajankohtaista/ruokaviraston-blogi/blogitekstit/monitorointi-tulee/>

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. 2022. CAP27-suunnitelman toteutus alkaa vuoden 2023 alussa – uuteen maatalouspolitiikkaan pääset tutustumaan Farmari-messuilla (Etelä-Savo). Hakupäivä 11.11.2022. <https://www.ely-keskus.fi/-/cap27-suunnitelman-toteutus-alkaa-vuoden-2023-alussa-uuteen-maatalouspolitiikkaan-p%C3%A4%C3%A4set-tutustumaan-farmari-messuilla-etel%C3%A4-savo->

Eskonen, H. 2022. Suomalaisviljelijät nostavat maataloustukea, josta aika on ajanut ohi – luomuviljelijä Eliisa Malin ei ole koskaan maksanut itselleen palkkaa. Yle. Hakupäivä 13.2.2023 <https://yle.fi/a/3-12494137>

Euroopan komissio 2023. EU:n maatalouspolitiikka lyhyesti. Hakupäivä 13.2.2023 https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/cap-overview/cap-glance_fi

Kananen, J. 2015. Kehittämistutkimuksen kirjoittamisen käytännön opas – Miten kirjoitan kehittämistutkimuksen vaihe vaiheelta. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja -sarja.

Kohonen, I. & Kuula-Luumi, A. & Spoof, S. (toim.) 2019. Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarvointi Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja 3/2019. Hakupäivä 4.2.2023. https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/Ihmistieteiden_eettisen_ennakoarvioinnin_ohje_2019.pdf

Könönen, A. 2023. Maaseutuelinkeinoviranomainen, Pohjois-Karjalan maaseutupalvelut. Haastattelu 11.1.2023.

Luonnonvarakeskus 2023a. Maatalous- ja puutarhayritysten keskimääräinen käytössä oleva maatalousmaa. Luonnonvara-keskus, tilastotietokanta. Hakupäivä 19.1.2023.

https://statdb.luke.fi/PxWeb/pxweb/fi/LUKE/LUKE_02%20Maatalous_02%20Rakenne_02%20Maatalous-%20ja%20puutarhayritysten%20rakenne/06_Maatalous_ja_puutarhayrit_keskim_kmm.px/table/tableViewLayout2/

Luonnonvarakeskus 2023b. Viljelijöiden keski-ikä oikeudellisen muodon mukaan. Luonnonvarakeskus, tilastotietokanta. Hakupäivä 19.1.2023

https://statdb.luke.fi/PxWeb/pxweb/fi/LUKE/LUKE_02%20Maatalous_02%20Rakenne_02%20Maatalous-%20ja%20puutarhayritysten%20rakenne/08a_Viljelijoiden_ika_omistajaryh.px/table/tableViewLayout2/

Maahi, A. 2023. Maaseutuelinkeinoviranomainen, Laukaan kunta. Haastattelu 4.1.2023.

Maa- ja metsätalousministeriö a. EU:n suorat tuet. Hakupäivä 13.2.2023 <https://mmm.fi/eu-n-suorat-tuet>

Maa- ja metsätalousministeriö b. Kansalliset maataloustuet. Hakupäivä 16.11.2022 <https://mmm.fi/kansalliset-maataloustuet>

Maa- ja metsätalousministeriö c. Maatalouden tukijärjestelmä. Hakupäivä 16.11.2022. <https://mmm.fi/maataloustuet>

Martikainen, M. 2023. Maaseutuelinkeinoviranomainen, Pyhäjärven maaseutuhallinto. Haastattelu 10.1.2023.

Möller, Å. 2022. Blogi: Sähköinen asiointi vai sähköshokki. Ruokavirasto. Hakupäivä 4.1.2023 <https://www.ruokavirasto.fi/tietoa-meista/ajankohtaista/ruokaviraston-blogi/blogitekstit/blogi-sahkoinen-asiointi-vai-sahkoshokki/>

Nummela, T. 2022. Maaseutuelinkeinoviranomainen, Maaseutupalveluyksikkö Häme. Haastattelu 7.12.2022.

Ojasalo, K., Moilanen, T. & Ritalahti, J. 2020. Kehittämistyön menetelmät- Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. Helsinki. Sanoma Pro Oy.

Ruokavirasto a. Mikä muuttuu peltotuissa? Hakupäivä 19.2.2023 <https://www.ruokavirasto.fi/tuet/tuet-uudistuvat/maatalous/mika-muuttuu-peltotuissa/>

Ruokavirasto b. Mikä on Ruokavirasto. Päivitetty 21.3.2022. Hakupäivä 11.11.2022 <https://www.ruokavirasto.fi/tietoa-meista/mika-on-ruokavirasto/>

Ruokavirasto c. Valvonta. Päivitetty 12.4.2022. Hakupäivä 17.2.2023 <https://www.ruokavirasto.fi/tuet/maatalous/valvonta/>

Ruokavirasto d. Tuensaaajan pitää olla aktiiviviljelijä. Päivitetty 3.2.2023. Hakupäivä. 8.2.2023. <https://www.ruokavirasto.fi/tuet/maatalous/perusehdot/aktiiviviljelijä/#aktiiviviljelijän-hyväksytyt-paatoimialat>

Ruokavirasto 2022a. Peltovalvontaohje 2022. Hakupäivä 17.2.2023 https://www.ruokavirasto.fi/globalassets/tietoa-meista/asiointi/oppaat-ja-lomakkeet/viljelijat/tuet-ja-rahoitus/valvonta/peltovalvontaohje_2022.pdf

Ruokavirasto 2022b. 4.valvonta 2022. Hakupäivä 17.2.2023 <https://www.ruokavirasto.fi/tuet/maatalous/oppaat/hakuoppaat/viljelijatukien-hakuopas/viljelijatukien-hakuopas/tuenhakijan-perusopas-2021/valvonta/valvonta-2022/>

Ruokavirasto 2023a. Eläintukien hakeminen. Hakupäivä 17.2.2023 <https://www.ruokavirasto.fi/tuet/maatalous/oppaat/hakuoppaat/hakuoppaat/elaintukien-hakeminen/elaintukien-hakeminen-2023/>

Ruokavirasto 2023b. Viljelijätukien ehdot uudistuvat – hakuja auki kesäkuun puoliväliin asti. Hakupäivä 17.2.2023 <https://www.ruokavirasto.fi/tuet/maatalous/uutiset/viljelijatukien-ehdot-uudistuvat-hakuja-auki-kesakuun-puolivaliin-asti/>

Simpanen, E. 2023. Maaseutuelinkeinoviranomainen, Etelä-Karjalan maaseututoimi. Haastattelu 4.1.2023.

Tuumi, J. 2022. Vipu-Mobiili, esittelytilaisuus neuvoille. Hakupäivä 4.1.2023. https://www.ruokavirasto.fi/globalassets/yhteisot/neuvojen-aineistot/vipu-mobiili_neuvojat_05102022.pdf

LIITTEET

Kysely ja saatekirje liite 1

Miksi et käytä Vipu-mobiilia, vastaukset liite 2

Mitä ominaisuuksia toivoisit Vipu-mobiiliin, vastaukset liite 3

Muita kehitysehdotuksia, vastaukset liite 4

Opiskelen Agrologi YAMK tutkintoa Oulun ammattikorkeakoulussa ja teen opinnäytetyötä Ruokavirastolle digitaalisista ratkaisuista maataloustukien hallinnassa. Uusi ohjelmakausi ja toimeenpanomalli edellyttävät tehokasta tiedonvaihtoa tuenhakijan ja hallinnon välillä, sekä satelliittidataan perustuvaa kasvukauden aikaisen maataloustoiminnan seurantaa.

Keväällä 2022 lanseeratun älypuhelimeen asennettavan Vipu -mobiili sovelluksen on tarkoitus mahdollistaa kahdensuuntainen tiedonvaihto tuenhakijan ja hallinnon välillä. Jatkokehityksessä oleva sovellus antaisi jatkuvasti ajantasaista tietoa, sekä mahdollistaisi aiempaa laajemmin tukihakemuksen muuttamisen kasvukauden aikana. Paikkaan sidottujen valokuvien lähettäminen sovelluksen kautta vähentäisi fyysisen valvonnan tarvetta, sekä lisäisi ennakoivaa ohjeistusta ja näin ollen myös tahattomien virheiden määrää.

Tavoitteenani on löytää ne tekijät, joista sovelluksesta ja uudesta toimintatavasta olisi eniten viljelijöille hyötyä. Viljeliöille suunnatun kyselytutkimuksen lisäksi tulen haastattelemaan maaseutuviranomaisia, saadakseni heidän näkemyksen uudistuksen vaikutuksista tukihakuun.

Vastaamiseen kuluu aikaa noin 5-10 minuuttia. Vastaukset käsitellään anonyymisti ja vastauksien perusteella ei yksilöidä mistä tilasta on kyse. Kyselyyn vastaaminen ei myöskään velvoita teitä mihinkään.

Ystävällisin terveisin
Veera Helminen
l1heve00@students.oamk.fi

1. Onko Vipu-mobiili sinulle tuttu? *

- ☐ Olen kuullut sovelluksesta, mutta en ole käyttänyt sovellusta
- ☐ Olen kokeillut sovellusta, mutta sovellus ei ole käytössä
- ☐ Sovellus on käytössä
- ☐ En ole kuullut sovelluksesta

3. Mikä seuraavista vaihtoehtoista kuvaa parhaiten tapaasi hankkia tietoa maataloustuista? *

- ☐ Etsin tietoa säännöllisesti eri lähteistä ja olen kiinnostunut tulevista muutoksista
- ☐ Etsin vain itselleni välttämättömät tiedot
- ☐ Perheenjäsen tai muu läheinen hoitaa asian puolestani
- ☐ Asiantuntija hoitaa asian puolestani

4. Mihin lohkokohtainen kirjanpito tilallasi tehdään? *

- ☐ Paperille
 - ☐ Viljelysuunnitteluohjelmistoon tietokoneelle
 - ☐ Viljelysuunnitteluohjelmistoon puhelimelle
 - ☐ En tee lohkokirjanpitoa
 - ☐ Jonnekin muualle, minne?
-

5. Vipu-mobiilista on tarkoitus tehdä tuenhakijaa palveleva sovellus. Mitkä seuraavista vaihtoehtoista olisivat sinulle parhaat tavat saada opastusta Vipu-mobiilin käyttöönottoon ja käyttöön? *

- ☐ Verkkoluennot ja -videot
 - ☐ Koulutus tai kurssi lähitoteutuksena
 - ☐ Chat -palvelu
 - ☐ Puhelinpalvelu
 - ☐ Verkossa tai paperisena luettavissa oleva materiaali
 - ☐ Muu, mikä?
-

6. Millä tavalla haluaisit saada tietoa akuuteista huomioista ja lisäselvityspyynnöistä? Esimerkiksi pyynnön lähettää hallinnolle paikkaan sidotun valokuvan. *

- ☐ Tekstiviestillä
 - ☐ Sähköpostilla
 - ☐ Mobiilisovelluksen push-up ilmoituksella
 - ☐ Kirjeellä
 - ☐ Jollain muulla tavalla, miten?
-

7. Onko sinulla tarvetta antaa oikeudet Vipu-mobiilin käyttöön toiselle käyttäjälle, esimerkiksi asiantuntijalle tai muille perheenjäsenille? *

- ☐ Kyllä
- ☐ Kyllä, mutta rajoitetulla käyttöoikeudella (esimerkiksi maksutiedot voitaisiin rajata pois muilta käyttäjiltä)
- ☐ Ei, hoitaisin kaiken asioinnin itse

8. Mitä ominaisuuksia toivoisit Vipu-mobiiliin? *

- ☐ Viljelysuunnitelma
- ☐ Lohkokirjanpito
- ☐ Tukihaku
- ☐ Muita ominaisuuksia, mitä?

9. Muita kehitysehdotuksia tai toiveita Vipu-mobiiliin?

10. Mitä seuraavista tilallasi on?

- ☐ GPS-paikannin traktorissa
- ☐ Itsenäinen verkkoyhteys traktorissa
- ☐ Ajo-opastin
- ☐ Automaattiohjaus
- ☐ Isobus-väylä
- ☐ Drone
- ☐ Älypuhelin tai tabletti kameralla

11. Tilasi viljelemä pinta-ala vuonna 2022, mukaanlukien vuokratut pellot *

- ☐ Alle 15 ha
- ☐ 15-50 ha
- ☐ 51-100 ha
- ☐ 101-150 ha
- ☐ Yli 150 ha

12. Ikä *

- ☐ Alle 30 vuotta
- ☐ 30-45 vuotta
- ☐ 46-60 vuotta
- ☐ Yli 60 vuotta

13. Korkein koulutus *

- ☐ Ammattikoulu / Lukio
- ☐ Alempi korkeakoulututkinto
- ☐ Ylempi korkeakoulututkinto
- ☐ Ei koulutusta

14. Oletko päätoiminen vai sivutoiminen maatalousyrittäjä? *

- ☐ Sivutoiminen
- ☐ Päätoiminen

15. Miten kauan olet toiminut maatalousyrittäjänä? *

- ☐ Alle 5 vuotta
- ☐ 5-15 vuotta
- ☐ 16-25 vuotta
- ☐ 26-35 vuotta
- ☐ Yli 35 vuotta

16. Tilasi pääasiallinen tuotantosuunta *

- ☐ Sianlihantuotanto
- ☐ Lihasiipikarja
- ☐ Kananmunantuotanto
- ☐ Naudanlihantuotanto
- ☐ Maidontuotanto
- ☐ Lammastalous
- ☐ Viljanviljely
- ☐ Muu kasvinviljely
- ☐ Avomaan puutarhatuotanto
- ☐ Muu kotieläintuotanto
- ☐ Muu, mikä?

Miksi et käytä Vipu-mobiilia?
Vastaukset
Minulla ei ole älypuhelinta.
ei ole tullut mieleenkään
Minulla ei ole älypuhelinta.
En tunne asiaa tarpeeksi
Ei ole ollut tarvetta vielä
Valtuutus puuttuu
Pitäisi saada opastusta, miten käytetään
Neuvoja tekee tukipaperit.
no ei vielä oikein ajankohtaista ladattu kyllä
En ole tilan ensisijainen viljelijä niin minulla ei ole siihen sovellukseen oikeuksia.
Ei ole vielä ollut ajankohtaista, ehkä ensi vuonna? Olisi myös hyvä, jos mobiiliin saisi helposti annettua oikeudet urakoitsijalle tehdä ja tallentaa havaintoja.
ei ole ollut vielä tarvetta
En ole ennestään kuullut siitä.
Olen ymmärtänyt, että sillä ei voi tehdä tällä hetkellä muuta kuin nähdä maksetut tuet.
Kuulin sovelluksesta vasta nyt. Aion asentaa sen itselleni heti tämän kyselyn jälkeen.
Ei ole älypuhelinta
Latastin sovelluksen, mutta ei ole vielä tullut kirjauduttua sisään.
ei ole yhteensopivaa puhelinta, enkä hommaa sellaista
Vasta ilmestynyt, ei ole vielä ollut tarvetta tutustua.
Ei tarvetta
Minulla ei ole älypuhelinta. Hoidan asiat mieluummin tietokoneella.
Oman puhelimeni käyttöjärjestelmä on liian vanha tälle sovellukselle.
Arkuutta uusille asioille, kun olen jo vanha ukko.

Mitä ominaisuuksia toivoisit Vipu-mobiiliin?
Teksti
Vapaaehtoinen käyttö.
kelle se kuuluu mitä mä teen
Kaikki työssä tarvittavat, myös esim. varastokirjanpito
:)
Lohkotiedot helposti siirrettäväksi suunnitteluohjelmaan. Kaikki tarvittavat tiedot siirtyvät.
linkki tai muu yhteys viljelysuunnittelu ohjelmiin
Tärkeiden asioiden muistutusta
rajapinnat jo nyt olemassa oleviin viljelyohjelmiin, että data saadaan sieltä ladattua
Muiden käyttäjien valtuuttaminen
en tiedä
minulle riittää, että saa tämän kautta lähetettyä vastauksia viranomaispyyntöihin eli siis valvon- nalle.
on mielestäni parempi, että kaikki hallinnointi ei ole pelkästään Vipun varassa.
Tukien maksuaikataulut. Viestit-osio ruokaviraston posteja varten.
x
en tiedä
Omat muistiinpanot
Ei ole toiveita.
Lohkorajojen mittausta maastossa.
Enpä osaa sanoa tähän mitään.

Muita kehitysehdotuksia tai toiveita Vipu-mobiiliin?
Vastaukset
Viljelijöitä ei voi pakottaa älypuhelimien hankintaan. Siksi myös tämä sovellus ei voi olla viljelijän ammatin ja työn ehtona. Jotakin kunnioitusta ruuantuottajia kohtaan, kiitos.
Kuka saa käyttää tietoa. Muualla yritys maailmassa vastaava tieto on salassa pidettävää. esim. kauppojen myynti tilastot
Eipä tule mitään mieleen
Kirjautuminen salasanaalla tai sormenjäljellä. Nykyinen kirjautuminen verkkopankin kautta on H I D A S ja työläs.
Helppo sisäänkirjautuminen ilman verkkopankkitunnuksia ensimmäisen kerran jälkeen.
Nyt kun osa teettää etänä asiantuntijalla tukihakemuksen, onko ne rajat todella oikein, jos jae- taan lohkoa. Ehkä tähän jotakin oivallusta.
Voiko mobiilissa muokata lohkotietoja?
<p>-miten tietosuoja?</p> <p>-kaikilla ihmisillä/viljelijöillä ei ole pankkitunnuksia, kun on maksu ongelmia, miten he saavat hoidettua asiat?</p> <p>-yhteydet ovat tiloilla huonot ei ole valokuitua, ei edes saada sellaista</p> <p>-kaikilla ei ole kiinnostusta kaikkiin näihin mobiili ym.</p> <p>-jatkuva viljelijöiden "tarkkailu"</p> <p>-tahallaanko aiheutetaan viljelijöille stressiä?</p> <p>-kuka maksaa nämä kaikki?</p>
Omat muistiinpanot-osio (ei viranomaiselle)
Myös tulevat maksut saisi näkyä.
Jos vaikka saisi Android 5- käyttöjärjestelmällä toimivan version, kiitos.
Semmoinen ominaisuus, mikä näyttäisi, miksi peltolohkot on taas pienentyneet muutamilla aa- reilla. (Vaikka samat lohkot olleet jo vuosikymmeniä.) Tällä menolla teoriassa ei kohta ole peltoa tilalla lainkaan, vaikka käytännössä onkin. Ihmeellistä " kuppaamista."
Täytyy huomioida myös ne viljelijät, joilla ei ole älypuhelimia!